

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

2014

Alena Bittnerová

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra výtvarné výchovy

Bakalářská práce

Alena Bittnerová

Rozvíjení výtvarné tvořivosti a fantazie dětí předškolního věku
při práci s keramickou hlinou

Olomouc 2014

Vedoucí práce: Mgr. Petr Exler, Ph.D.

Poděkování

Děkuji Mgr. Petru Exlerovi, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce a poskytnuté rady.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením
Mgr. Petra Exlera Ph.D. K práci jsem použila literaturu uvedenou v příloze.

V Olomouci dne 10. dubna 2014

Podpis:.....

Obsah

Úvod.....	5
I. Teoretická část.....	6
1. Výtvarná výchova.....	6
1.1 Proměny v pojetí a cílech výtvarných činností.....	6
1.2 Obecný a výtvarný rozvoj osobnosti.....	6
1.3 Výtvarná výchova - výtvarné vnímání, cítění, myšlení a vyjadřování.....	7
1.4 Zážitek ve výtvarné výchově.....	8
1.5 Námět.....	9
1.6 Tvořivost.....	10
1.7 Rizika v realizaci výtvarné výchovy v mateřské škole.....	10
2. Výtvarná výchova v Rámcově vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání.....	12
2.1 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání.....	12
2.2 Kompetence získané na konci předškolního období.....	12
2.3 Metody VV.....	14
2.4 Výtvarná řada.....	16
2.5 Výtvarný projekt.....	16
3. Prostorová tvorba.....	17
3.1 Dětská prostorová tvorba.....	17
3.1.1 Modelování.....	18
3.1.2 Tvarování.....	21
3.1.3 Konstruování.....	23
II Praktická část.....	24
Podzimní strom.....	25
Ježek na zahradě.....	28
Miska na přírodniny.....	31
Andělíček.....	34
Čert.....	37
Ptáci v zimě.....	41
Sluníčko.....	45
Vázička pro maminku.....	48
Zvířata v ZOO.....	52
Kočičí království.....	55
Závěr.....	58
Použitá literatura:.....	60
Seznam zkratk.....	62
Seznam příloh:.....	63
ANOTACE.....	82

Úvod

Tématem mé bakalářské práce je rozvíjení výtvarné tvořivosti a fantazie dětí předškolního věku při práci s keramickou hlínou.

Výtvarná výchova je mi velmi blízká. Již od základní školy jsem navštěvovala výtvarný obor v lidové škole umění. Velice ráda jsem kreslila cokoliv ve svém okolí. Po vystudování střední pedagogické školy jsem svůj zájem o tyto činnosti dále rozvíjela při práci s dětmi. V mateřské škole jsem se, kromě jiných výtvarných technik, setkala s tvořením z keramické hlíny. Učili jsme se všichni, jak my učitelky, tak i děti. Seznamovali jsme se se způsobem práce s keramickou hlínou v této věkové kategorii.

Tato činnost mě natolik zaujala, že se jí věnuji intenzivně dodnes. Dětem přináší uspokojení a setkává se u nich s velkou oblibou.

Postupně jsme se dopracovali k tomu, že tvoření z keramické hlíny rozvíjíme a obohacujeme spojením s dalšími činnostmi prostorové tvorby. Tyto výtvarné činnosti jsou pro děti velmi zajímavé a přitažlivé. Děti jsou při nich velmi aktivní, rozvíjí se jejich zručnost, fantazie, tvořivost, schopnost spolupráce a vzájemné komunikace.

Svou práci jsem rozdělila na teoretickou a praktickou část. V první části se budu zabývat výtvarnou výchovou obecně, způsoby její realizace v MŠ a dětskou prostorovou tvorbou. V druhé části se budu věnovat praktickým ukázkám práce s dětmi v předškolním věku. Tyto činnosti rozdělím podle tématického zaměření do tří skupin podle ročního období. Na závěr zhodnotím dané činnosti.

I. Teoretická část

1. Výtvarná výchova

Výtvarná výchova, dále jen VV, je jedním z důležitých prostředků utváření osobnosti dítěte v předškolním věku. Pomocí výtvarných činností si dítě osvojuje znalosti o okolním světě, vztazích a souvislostech mezi věcmi i lidmi. Výtvarné činnosti jsou spojené s poznávacími schopnostmi dítěte. Při nich však dítě pouze neopisuje skutečnosti, ale zapojuje i svou citovou stránku a vlastní osobitou představu.

1.1 Proměny v pojetí a cílech výtvarných činností

Předchůdcem VV bylo kreslení, které bylo zavedeno do všeobecného vzdělávání v 19. století. Postupně se přecházelo od dovednosti reprodukovat k vlastní tvořivé výtvarné činnosti. Dochází k přechodu od snahy o přesnost napodobením předloh k seberealizaci a sebevýrazu. Je kladen důraz na kvalitu procesu výtvarné tvorby. Dlouhodobě dochází ke změně od pasivního přebírání hotových názorů na díla k aktivnímu osvojování děl výtvarného umění a výtvarně estetických kvalit objektů v okolí a jejich pochopení.

S pozůstatky původní koncepce se můžeme setkat i v dnešní školní praxi. Jde o stále se opakující náměty, jež nejsou pro děti příliš zajímavé a inspirující, a také kritéria hodnocení dětských prací, podle níž se hodnotí přesné napodobení skutečnosti, čistotu či pečlivé provedení práce.

1.2 Obecný a výtvarný rozvoj osobnosti

Výtvarná výchova sleduje rozvoj obecných i speciálních dispozic dítěte. Oba cíle se vzájemně doplňují a obohacují. *Výtvarnou výchovu proto chápeme jako integrovaný prostor, v němž je možné vytvářet mimořádně příznivé předpoklady pro současné objevování a rozvíjení obecných i výtvarných dispozic dětí* (Hazuková, Praha 2011, s. 11). Tento rozvoj se uskutečňuje jak obecně didaktickými prostředky, tak prostředky výtvarnými. *V rámci obecného rozvoje osobnosti se objevují stále nová zjištění, jež upozorňují především na významný rozvojový potenciál výtvarných aktivit, který je možné záměrně a efektivně rozvíjet především ve výtvarné výchově* (Hazuková, Praha 2011, s. 37).

Výtvarná výchova:

- rozvíjí vizuální vnímání, jež souvisí s vizuální gramotností
- rozvíjí intuitivní myšlení jako formy lidského poznání, citových a smyslových složek dítěte a jeho celkovou senzibilitu
- povzbuzuje jedince ke kritickému myšlení, k hodnotícím postojům
- rozvíjí motoriku, taktilní a kinestetické pocity
- rozvíjí tvořivé schopnosti
- rozvíjí pozitivní motivy jednání dítěte, dítě získává zkušenost z kolektivních forem práce

Diagnostické, terapeutické a kompenzační aspekty výtvarných aktivit

Integrovaný charakter výtvarné výchovy umožňuje i v rámci nejrůznějších handicapů:

- rozvíjet tvořivý výraz a sebevýraz jako prostředek duševní hygieny
- uchovávat emocionální vyrovnanost, schopnost sebepoznání
- dosahovat pozitivních výsledků
- najít ve výtvarné výchově vhodnou náplň volného času
- individualizovat vlastní projevy

1.3 Výtvarná výchova - výtvarné vnímání, cítění, myšlení a vyjadřování

Výtvarná výchova je obor s bohatou teorií, s vazbou na výtvarné umění, s aktivitami a bohatými vyjadřovacími prostředky.

Všechny tvořivé procesy vycházejí z rozvoje **vnímání** a z reakcí na podněty. Dítě se setkává s různými smyslovými vjemy, především vjemy vizuálními a haptickými. Vyhledává zážitky, které mu přinášejí příjemný pocit. V předškolním věku dítě pojmenovává různé výtvarné podněty, odlišuje rozdíly jejich kvalit. Zprvu se soustřeďuje na jejich podstatné rysy, později vycitňuje i jejich vzájemné vztahy.

*Výtvarné vidění se objevuje souběžně s vnímáním. Podporují je podněty z okolí. Otevřenost dojmům mu přináší radost a vzrušení z objevů a stává se tak stimulem jeho dalšího vývoje (V. Roeselová, Praha 2003, s. 10). Dítě se zaměřuje na vizuálně vnímatelné znaky (postava, kočka, slunce). S výtvarným viděním a vnímáním souvisí schopnost **výtvarně myslet a cítit.***

Výtvarné myšlení obsahuje jak pojmenovávání složek vizuálního zážitku a jeho vyjádření různým způsobem, tak schopnost operovat s výtvarnými prvky - srovnávat, hledat vztahy, možnosti, hodnotit je.

*Neoddělitelné od výtvarného myšlení je **výtvarné cítění**. Výtvarné cítění je založeno na uvědomování si vlastních reakcí na podněty okolního světa, na dílčí posuny ve výtvarné práci nebo na tvorbu druhých (V. Roeselová, Praha 2003, s. 11).*

Rozmanitost **výtvarného vyjadřování** souvisí s tvořivým myšlením. Dítě ztvárňuje jednoduché téma různými výtvarnými prostředky např. malbou, kresbou, plastikou aj. Do své práce vkládá svoje zážitky, prožitky a schopnosti. Podává při tom osobní zprávu o okolním světě. Své práce porovnává s ostatními a přitom se může s některými prvky ostatních i ztotožňovat. Výtvarné vzdělávání a výchovné působení probíhají souběžně a jsou neoddělitelné. Výtvarné vzdělávání učí děti zacházet s vyjadřovacími prostředky, učí je řešit výtvarné otázky a způsob jejich podání.

1.4 Zážitek ve výtvarné výchově

Základem poznávání jsou zážitky, které zasluhují naši pedagogickou pozornost. Bez uvědomění si svých zážitků bychom totiž vůbec nic nevěděli nejenom o světě, ale ani o sobě (V. Slavíková, Praha 2007, s. 165).

Poznávání začíná tím, že člověk dokáže své zážitky popsat a posoudit (V. Slavíková, Praha 2007, s. 165). Je důležité naučit děti posuzovat, popisovat a vyjadřovat všemi možnými způsoby své zážitky. Prožitek je ta část zážitku, která je pocitová. Prožitek poznamenávají různé kulturními vlivy. Kvalita prožitku a způsob, jakým je vyjádřen je ovlivněn naším životem a mírou jeho spokojenosti. Zážitek je to, co si ze situace vědomě nebo bezděčně pamatujeme. Jednotliví lidé mohou mít ze stejné situace odlišné zážitky. Zážitky jsou průběžně hodnoceny prostřednictvím paměti a komunikace, a tak se mohou stát součástí zkušenosti. Pro vyjadřování a sdělování zkušenosti je silným nástrojem právě umění a jeho výrazové prostředky. S jejich pomocí se dá nejenom vypovědět, ale i dokonce v symbolické rovině jakoby přímo činit to, co člověk potřebuje nebo touží udělat, ale jinou cestou by to bylo obtížné, nedosažitelné, nepřijatelné (V. Slavíková, Praha 2007, s. 169).

Obsah je to, co se děti mohou naučit během činnosti. Prostřednictvím práce s obsahem se mohou získávat kompetence. V mateřské škole, dále jen MŠ, má zvolený obsah vždy určitou míru volnosti, je však i do určité míry omezen v obecném smyslu danou kulturou.

Vodítkem je v současné době Rámcový vzdělávací program pro určitý stupeň vzdělávání.

1.5 Námět

Námět je věcný a prožitkový prvek lidského vztahu ke světu, který můžeme pojmenovat a který tvoří podklad tvůrčího expresivního projevu. Pojmenováním námětu poukazujeme na myšlenkové východisko kolem kterého vzniká dílo (J. Slavík, Praha 1997, s.110). Námět odpovídá na otázku, čím se budeme dnes zabývat. Pro ztvárnění jednoho námětu lze použít různé techniky. To platí i naopak - jednou technikou vyjádříme množství námětů.

Zohlednění věku dítěte

Při výběru výtvarných námětů a činností je potřeba zohlednit věkovou kategorii pro kterou je určena a úroveň zobrazovacích schopností a poznávacích procesů.

3-4 let

Po příchodu do MŠ má dítě za sebou období senzomotorické, kdy převládá senzomotorická činnost. Vstupuje do období předoperačního myšlení. Toto období je charakteristické rozvojem představivosti a symbolického označování. Končí období bezobsažných čmáranic a nastává stádium prvotního obrazu. Dítě se snaží výtvar pojmenovat. Představy jsou nediferenciované. Výtvarná zobrazení se nepodobají vzorům.

4-5 let

Po 4 roce začíná druhá fáze období předoperačního myšlení, které je charakterizováno rozvojem názorného myšlení. Dochází k rozvoji kreslířského zobrazování. Dítě zobrazuje nejdůležitější osoby a věci z okolí. Aktuální úroveň dítěte se objevuje v charakteristických znacích. Zachycuje figuru i objekty, které řadí na základní čáru.

5-6 let

V tomto období již dokáže zachytit lidskou figuru s detaily. Zachytí dějovou situaci a vyjádří vztahy postav. Postavu se snaží zachytit i z profilu. Naznačí i pohyb a umísťuje ji do prostředí. V zachycení prostoru překonává základní čáru. Je schopné zobrazit více dějových pásem.

1.6 Tvořivost

Podpora výtvarné tvořivosti

Výtvarnou tvořivost v MŠ podporuje podnětné prostředí, esteticky vyzdobený interiér školy a dostupné výtvarné zázemí s výtvarným materiálem a potřebami. Je vhodné vytvořit pro děti koutek výtvarné výchovy s různými výtvarnými potřebami i přírodním materiálem pro výtvarné tvoření. Pozorujeme s dětmi okolní svět a vedeme děti k vyjadřování vlastních pocitů. Vedeme je k samostatné aktivitě při výtvarných činnostech.

Podpora konstruktivní tvořivosti v MŠ

Děti by měly mít možnost tvořit ze stavebnic a dalších vhodných materiálů - dřívěk, knoflíků, přírodnin apod. Vhodné je zřídit pracovní koutek s dětským náradím, kde děti mohou pracovat. Do rozvíjení tvořivosti je vhodné zapojit i rodinné příslušníky při organizování tvořivého odpoledne s rodiči.

Vyučovací metody, formy a prostředky by měly odpovídat podmínkám a možnostem konkrétní třídy, konkrétních dětí. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání nabízí k uplatňování metod prožitkového a kooperativního učení. Je potřeba podporovat dětskou zvědavost, potřebu objevovat, poznávat a získávat zkušenosti. Důležitá je motivace, která se stává podnětem pro realizaci tvořivých nápadů.

1.7 Rizika v realizaci výtvarné výchovy v mateřské škole.

Mnohé z nedostatků vyplývají z nepochopení smyslu výtvarné výchovy ve všeobecném vzdělávání a jejich specifických možností při rozvíjení dítěte.

Nejčastější nedostatky

- spatřování cílů VV pouze v osvojování technických dovedností
- nerespektování vývojových zvláštností a zákonitostí dětského výtvarného projevu jako východiska při rozvíjení dítěte
- přílišné direktivní řízení dětských výtvarných aktivit
- nedostatečný prostor pro uplatnění tvořivého přístupu (šablony)
- malá schopnost hodnotícího náhledu na činnost svou i dětí

Důsledky nedostatků

- nahodilá a nesystematická činnost
- nedostatečné propojení výtvarných činností - ignorování souvislostí s ostatními výchovně-vzdělávacími složkami, s výtvarným uměním, s životem.

Konkrétní pedagogická opatření ve výtvarných činnostech

- zařazovat všechny druhy výtvarných činností
- opírat se i o dětské nápady, hovořit o tématech, řešit problémy
- podporovat týmovou práci
- realizovat komunikované hodnocení výsledků z hlediska plnění zadaných kritérií
- respektovat různá řešení téhož výtvarného úkolu
- zařazovat i techniky, které budou jistě úspěšné

2. Výtvarná výchova v Rámcově vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání

2.1 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, *dále jen RVP PV*

Východiskem výtvarných aktivit dětí jsou rámcové cíle RVP PV.

1. Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznávání
2. Osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost
3. Získávání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí

Výtvarná výchova účinně přispívá k jejich naplňování. Výtvarné činnosti zároveň rozvíjejí také předpoklady speciální, které ty obecné obohacují a navzájem se prolínají. Výtvarná výchova je integrovaná do všech jeho pěti vzdělávacích oblastí. *Pro uskutečnění vzdělávacího potenciálu VV dává v současné době určitý prostor právě RVP PV. Pro využití tohoto prostoru je však rozhodující osobnost učitelky, její profesionální kompetence, výtvarná i pedagogická erudice* (H. Hazuková, Praha 2011, s.16).

Výtvarná výchova přispívá k integraci celé osobnosti. Činnosti jsou doprovázeny emocemi, mají materiální výsledky vnímatelné hmatem a zrakem. Výtvarná výchova zahrnuje čtyři základní lidské činnosti, a to činnosti poznávací, hodnotově orientační, přetvářecí a komunikační. Vazba výtvarných činností na předvýtvarné zážitky a zkušenosti dětí dává prostor pro integraci obsahu všech dalších vzdělávacích oblastí do jejich výtvarných činností a naopak. Náměty pro výtvarný úkol mají sjednocující úlohu. Je nutné, aby byla výtvarná výchova uskutečňována jako promyšlený a ucelený systém výtvarných úkolů.

2.2 Kompetence získané na konci předškolního období

Z hlediska druhů činností dítě dokáže:

- záměrně pozorovat jevy v okolí přírodním i umělém, ve výtvarné tvorbě
- vytvářet představy reálné i fantazijní
- na podnět učitelky realizovat explorační činnosti s výtvarnými prostředky
- řešit zadané výtvarné úkoly
- vytvářet a dotvářet různé předměty, které mají praktickou funkci

- porozumět slovnímu vyjádření při zadání činnosti
- využít jazyka při kooperativních činnostech, komentovat průběh i výsledek
- vyjádřit své nápady, představy

Z hlediska osvojených materiálně technických prostředků realizace výtvarných činností děti zvládají:

V kresbě:

- kresbu obrysovou tužkou, úhlem, rudkou, voskovým pastelem, suchým pastelem, dřívkem (špejlí) a tuší, fixem, dřívkem
- kresbu kolorovanou barvou vodovou, tuší, suchým pastelem, pastelkami, barvou krycí

V grafických a kombinovaných technikách:

- grafické - přípravné explorační techniky s rytím a otiskováním s použitím zmizíku a inkoustu
- otiskování pozitivní linie i barevné skvrny
- monotyp jedno i vícebarevný
- rotování nízkých reliéfních forem - umělých i přírodních
- tisk z koláže

V prostorové tvorbě:

- modelování koule, válečku
- zplošťování koule, modelování předmětů z placky
- vytahování detailů z hlíny
- modelování lidské postavy i v různých polohách
- konstruování, skládání, vrstvení různých materiálů
- reliéf vytvářený vytlačováním, otiskováním, rytím (sochařskou či keramickou hlínou, plastelínou, modelovací hmotou), tvarování, skládání částí na desku (koláž, asambláž)
- plné prostorové formy - tvarování plastických materiálů, válením, ubíráním a přidáváním hmoty, vytváření prostorových objektů z pevných materiálů ubíráním hmoty, prostorové konstruování z pevných materiálů
- tvarování z papíru - mačkání, překládání

2.3 Metody VV

Metody podle zdroje poznatků:

- metody slovní (vyprávění, vysvětlování, objasňování, rozhovor)
- metody názorné (pozorování, předvádění, napodobování)
- metody praktické činnosti (experiment, hra, manipulace)

Uplatnění slovních metod

Skupinová práce dává dětem prostor pro komunikaci. Uplatňují se metody slovní. Využíváme metody monologické, které mají podobu vysvětlování, objasňování. Jsou uplatňovány především v úvodu činností. Mezi metody aktivizující řadíme metody diskusní. S dětmi vedeme rozhovor spontánní nebo řízený. Výtvarnou činnost mohou uvozovat a mohou se stát prostorem hledání výtvarného řešení. Důležitý je i motivační rozhovor. Komunikace výtvarné činnosti provází a doplňuje a to prostředky verbálními i neverbálními. Komunikace se uskutečňuje mezi učitelkou a dětmi a mezi dětmi navzájem. Děti komentují své výtvarné dílo, hovoří o svých nápadech či uměleckých dílech.

Princip názornosti a přiměřenosti

Výtvarné činnosti jsou spojovány s názornými metodami. Tyto metody jsou založeny na přímém smyslovém vnímání. Demontrace by neměla být přesným návodem, kterou budou děti kopírovat krok za krokem. Nápodoba je sice v předškolním věku přirozený způsob poznávání, je však nutné dětem předkládat možnosti k samostatnému výběru řešení a způsobu výtvarného zpracování, tedy možnost aktivně vstoupit do tvůrčího procesu.

Metody praktické

Metody by měly podporovat a rozvíjet tvořivé přístupy. Mezi praktické metody patří hry s výtvarnými prostředky a výtvarné objevy spojené s experimentováním. Měla by je provázet určitá míra svobody a spontánnosti. Na prvním místě je zážitek z výtvarné tvorby, metoda přímé zkušenosti. Mezi další metodu výtvarné výchovy patří výtvarné vnímání, které zahrnuje působení účinku uměleckého díla nebo jevu. K metodám patří také metoda emocionálního osvojování, která směřuje k vytvoření emocionálně příznivé atmosféry při kontaktu s uměleckým dílem.

Metody nejsou uplatňovány izolovaně, je třeba je propojovat a doplňovat podle probíhající výtvarné aktivity. Ke komplexním metodám patří projektová výuka. Svou tradici mají ve výtvarné výchově výtvarné řady a projekty.

Speciální metody výtvarné výchovy

- výtvarná tvorba a její podoby: explorace, vlastní výtvarné vyjádření, parafráze uměleckého díla a výtvarná akce
- výtvarné vnímání
- sžívání se uměleckým výtvarným dílem (Hazuková, 1995) - umístění děl v okolí (metoda bezděčného vnímání)
- metoda vyčleněného komunikovaného hodnocení (Slavík, 1989) - dostatek času pro dialog nad výtvarnými pracemi, rozšíření slovní zásoby o některé odborné termíny
- metoda mostu (Trojan, 1977) - překonání krizových období v dětské tvorbě (zvláště v období dospívání), znovunabytí sebevědomí, zájmu o výtvarnou činnost

Metody sociální pedagogiky

Mají v oblasti výtvarně estetických jevů značný význam.

- metody saturační - přísun žádoucích podnětů
- metody profylakční - zabránění nežádoucích podnětů
- metody substituční - nahrazení podnětů nežádoucích podněty žádoucími

Metody estetické výchovy

- metody bezděčného vnímání
- metody emocionálního působení - emocionální odezva
- metoda racionálního osvojování

Metody rozvíjení tvořivosti (J. Hlavsa)

- stimulují tvořivé chování
- „bílé místo“ - chybějící informace nahradit nápadem
- neuspořádané struktury - zpřeházené informace
- náhodný chybný činitel vstupující do situace
- údaj - chybný výklad slova
- variace založené na proměňujících se představách
- rozdíl mezi vzorem a realitou

2.4 Výtvarná řada

Základem projektového vyučování jsou řady výtvarných prací. Vyznívají jako krátké a srozumitelné útvary, v nichž převládá jedna nosná myšlenka. Je zohledněno určité hledisko (námet, řešený problém, výtvarná technika). Skládají se z několika na sebe navazujících kroků, jejichž následnost má lineární charakter, a rozvíjejí jeden směr pohledu (Roeselová, Praha 2003, s. 78).

Způsoby rozpracování tématu:

- výtvarný cyklus
Nejde o jednotné vyznění tématu, může přerůst do výtvarného projektu, nebo výtvarné řady.
- metodická řada
Jednotlivé kroky řady plynou jeden z druhého.
- tematická řada
Tematickou výtvarnou řadu vytvoříme rozvíjením určitého tématu námětu. Požadavkem při uspořádání námětu je zachování principu přiměřenosti a posloupnosti. Tematická řada je první fází plánu a významného uplatnění se jí dostává, je-li vytvářena na základě dětského zájmu a podnětů.
- srovnávací řada
Sleduje zvolený problém z psychologického, typologického, vývojového či jiného pohledu (Roeselová, Praha 2003, s. 79). Porovnává výsledky s předpoklady.
- individuální zpracování výtvarné řady

2.5 Výtvarný projekt

Výtvarný projekt je rozsáhlejší útvar. Při výtvarném projektu se dítě učí chápat vzájemné souvislosti a vztahy, probírá téma ze všech stran. Je to dlouhodobý proces. Začíná představením tématu, který je dále analyzován a rozpracováván.

Průhlednost vnitřní stavby výtvarného projektu zajišťují dílčí výtvarné řady, které se zabývají příbuznými soubory otázek. Spojování otázek do tematických okruhů zaručuje, že z kaménků mozaiky nevznikne chaos (Roeselová, Praha 2003, s. 81). Projekt lze dále upravovat a doplňovat. V mateřské škole jsou velmi dobré podmínky pro výtvarné řady a projektovou výuku. Každodenní kontakt s dětmi umožňuje připravit se na téma při různých činnostech i během několika dnů. Projekt může trvat několik měsíců.

3. Prostorová tvorba

Výtvarné aktivity dětí i dospělých úzce souvisejí s uměním a s celou výtvarnou kulturou doby. *Dětský výtvarný projev je tak bez kontaktu s výtvarným uměním minulosti i současnosti nemyslitelný* (V. Roeselová, Praha 2006, s. 5).

Prostorová tvorba zahrnuje oblast od nízkého reliéfu, který hraničí s malbou, až po velké prostorové objekty. Prostorová tvorba je známá již od starověku.

Prostorová tvorba rozvíjí schopnost hmatového vnímání a prožitku, obohacuje a prohlubuje vztah k povrchu, struktuře, materiálu s jeho charakteristickými vlastnostmi, objemu a prostoru, prostředí (M. Pošarová, Liberec 2012, s. 21).

3.1 Dětská prostorová tvorba

Již malé dítě po narození se pomocí hmatu seznamuje s prostředím. Jeho hmatové zážitky jsou pro něho zdrojem mnoha nových informací. Vnímá pomocí nich svět kolem sebe. Později se do popředí dostávají vizuální zážitky a hmatový zážitek ho již jen doplňuje. Haptický kontakt podporuje představivost, vizuální kontakt působí více na vytvoření tvaru. Pokud bychom vyřadili vizuální vnímání, dokážeme i přesto vnímat velice dobře různé vlastnosti věcí kolem nás. Prostorová tvorba je dětem vlastní od malička. Děti si staví ze stavebnic, budují si domečky, skryše. Závěrem lze říci, že prostorová tvorba přináší dětem nespočet nových podnětů. *Rozvíjí schopnost hmatového prožitku, kultivuje dětský vztah k objemu, k povrchu a k prostoru* (V. Roeselová, Praha 2006, s. 20). Při práci s menšími dětmi je třeba dbát na bezpečnost práce, dostupnost materiálů a snadnost zpracování.

Hlavními cíli výtvarné výchovy je rozvoj tvořivé osobnosti dítěte, seznámení s výtvarnými vyjadřovacími prostředky a s možností se skrze ně projevat. Důležitou součástí je i poznávání výtvarné kultury a nalezení vztahu k ní. Důležité je umožnit dětem poznávat svět kolem sebe a mít možnost vyjádřit svůj vztah k němu. Výtvarně se vyjádřit pomocí výtvarného materiálu předpokládá seznámení s daným výtvarným materiálem a jeho vlastnostmi. Dítě by se ho mělo dotýkat a tím zjišťovat jeho vlastnosti a možnosti výtvarného vyjádření. Některá hmota je měkká, tvárná, jiná pevná, či pružná. Pro prostorovou tvorbu slouží nejčastěji sochařská a keramická hlína, dále i jiné materiály, jako je papír, drát, plech, plasty a také přírodní materiály. Tyto materiály lze s dětmi průběžně sbírat a tak připravit pro děti dostatek materiálu k tvoření. Sbírkou přírodního materiálu lze s dětmi realizovat průběžně při pobytech v přírodě.

Smyslovými podněty, které vyvolávají, prohlubují výtvarné zážitky a současně navozují emocionální atmosféru návratu k přírodě (V. Roeselová, Praha 2006, s.42).

Vzniklá díla motivují děti k přemýšlení o přírodě a o zásazích lidí do přírody. Získávání přírodního materiálu by nemělo devastovat přírodu. Dítěti je blízké vytvářet prostorové objekty. Je důležité při této činnosti respektovat jeho osobnost a způsob vyjádření a tím ho vést k vlastnímu originálnímu projevu. Námět souvisí vždy s širším tematickým okruhem. Motivace by měla odpovídat věku dítěte. Pro nejmenší děti je nejpřirozenější práce z představy. Námět, který je v oblasti zájmu dítěte, je pro něho motivující. Prostorové tvorbě může předcházet i kresebná studie. Nezastupitelnou roli při seznamování s materiálem hrají výtvarné materiállové hry.

Tři okruhy výtvarných činností:

- modelování
- tvarování
- konstruování

3.1.1 Modelování

Modelovat můžeme se sochařskou a keramickou hlinou, sádrou a také s plastelínou či moduritem, které jsou však méně vhodné.

3.1.1.1 Sochařské pojetí modelování

Při modelování ze sochařské hlíny, jež je šedá a mastná, pracujeme s hrudkou hmoty, která je poddajná a pouze ruce jí dají tvar. Hmotu přidáváme či ubíráme. Zahrnuje v sobě jak modelování, tak sochařský postup. Plastikou je potřeba při práci otáčet, aby bylo dosaženo výsledného tvaru. Reliéfní způsob vycházející z plochy je vhodný pro starší žáky. Variantou pro mladší žáky je kachel. Vychází z ploché desky na kterou děti modelují, nebo ji prořezávají. Děti vyjadřují svou představu o zvířatech, lidech, i když tyto náměty jsou obtížné vzhledem k nosnosti hlíny. Lze však modelovat i jiné známé předměty spojené s běžnou realitou. Děti modelují známé geometrické tvary, jako je koule, válec, krychle. S tímto tělesem lze dále pracovat, různě ho deformovat nebo dotvářet. *Hry s hlinou sledují reakce hmoty na dotek ruky nebo nezvyklého nástroje, otiskování předmětů nebo materiálů, vznik nahodilých deformací (stisk v ruce, úder nástrojem)* (V. Roeselová, Praha 2006, s. 21). Děti získávají nové zkušenosti s hmotou. Hmoty se dotýkají, mění její tvar. Cílem není žádný výrobek, ale jen seznámení se s jejími vlastnostmi.

Výtvarné etudy u starších dětí (od 9 let) umožňují výstavbu kompozice, která může být inspirována přírodními procesy a někdy nemusí znázorňovat žádný známý tvar. Skulptivní postupy, kdy se ubírá hmota z bloku materiálu je náročná a proto je vhodná pro starší děti.

3.1.1.2 Keramické modelování

Hlína

Keramické modelování patří k významné složce prostorové tvorby. Keramická hlína bývá červená, hnědá i okrová. Je méně tvárná, váleček po ohnutí praská. Keramická hlína jako hmota je směsí nejrůznějších jíílů a dalších složek, které jí dodávají tvárnost, poréznost a přibližnou teplotu skelnatění. *Hlína musí být tvárná, aby se dala snadno modelovat, dostatečně porézní, aby rovnoměrně prosychala. Obsahuje malé množství tavících přísad, aby bylo možné určit teplotu jejího vypálení* (D. Rosová, Praha 2003, s. 9). Mezi další suroviny při práci s hlínou patří engoby a glazury. Engoby slouží k zakrytí základního střepu keramiky. Glazury ji impregnují a umožňují v ní přechovávat tekutinu. Zdobení střepu glazurou v konečné etapě i jeho následné vypálení jsou jednou z nejnepochlostivějších etap zhotovení keramického předmětu.

Děti se podílejí na celém procesu vytváření předmětů. Hlínu nejdříve zpracovávají, poté suší, pálí v peci a nakonec glazují.

Keramická tvorba odlišuje několik různých postupů. Při hře s hlínou se děti seznamují s vlastnostmi hlíny, její tvárností. Hlínu válí, hnětou, koulejí, lepí kousky hlíny. Tvoří z válečků nebo pásků. Dotvářejí vyválený plát hlíny nalepováním, otiskováním, ohýbáním a jiným zdobením. Mohou tvarovat z plátů různé duté tvary, které se dají zpevnit papírovým jádrem. Své výtvary mohou zdobit engobami i glazurou. K dekorativním technikám, které se nejvíce používají pro zdobení patří rytí, zdobení reliéfem, perforování, inkrustací a razítky. Při **rytí** můžeme do hlíny rýt různé obrazce nebo i tvary nařezávat. K tomu se používá zavadlá hlína, která se nelepí na nástroje. Vrypy by měly být jemné a nepříliš hluboké, aby nedošlo k proříznutí stěny. Lze použít jakýkoliv ostrý předmět, kterým se dá rýt, škrabat nebo krájet. Pro strukturování povrchu můžeme použít různých přírodních materiálů. Pro otisky lze použít i jiných materiálů se strukturovaným povrchem. **Zdobení reliéfem** je činnost, kterou upravujeme předem vytvořený objekt. Provádíme ji na povrchu předmětu prsty nebo vhodnými pomůckami. Hlína, kterou přidáváme, musí dokonale přilnout, a proto se přilepuje šlikrem. Reliéfy mohou být i z různých barev hlíny a neměly by být příliš veliké.

Perforování je prořezávání stěn předmětu. Pro perforování je nutné používat velmi jemný a špičatý nástroj.

Inkrustace je vyplňování vyrytých míst kontrastní barvou hlíny. Důležitá je stejná konzistence hlíny. Lze kombinovat i několik technik najednou, např. inkrustaci a reliéf.

Na zdobení můžeme použít dva druhy razítek např. ploché a konvexní. Plochými **razítky** tiskneme přímo do hlíny. Konvexními razítky provádíme válečkový pohyb a tím otiskujeme motiv do hlíny. Pro výrobu razítek používáme sádku nebo vypálenou hlínu. Tyto materiály se nejlépe oddělují od hlíny.

Keramický objekt se lepí pomocí šlikru - kašičky z hlíny. K tvoření lze použít i různých nástrojů, např. špachtlí nebo kovových oček.

Metodické obtíže při modelování:

- keramické práce mohou popraskat, části odpadnout, pokud nejsou dobře přilepeny
- pokud není hlína neprodyšně uzavřena, tak vysychá a tvrdne
- dlouhé hnětení hlíny v ruce způsobuje, že hlína se vysušuje a praská
- práce brzy zasychá a proto je potřeba zvlhčování
- příliš mokrá hlína se lepí, je nutné vysušit ji na látce, sádkové desce
- strach z umazání, je potřeba použít pracovní oblečení
- nesprávné návyky z modelování z plastelíny

Modelování můžeme kombinovat s konstruováním i tvarováním.

Pravidla při péči o hlínu:

Hlína se uchovává v nádobě s víkem. Hlínu je potřeba propracovat, vytlačit bubliny. Hlína, kterou děti nebudou vysušovat, se vrátí do nádoby a uchovává se bez přístupu vzduchu. Hlínu je taky potřebné lehce postříkat vodou nebo přikrýt mokrým hadrem.

Keramika se vypaluje podle druhu - měkká s pórovitým střepem 800 až 1000 °C a tvrdá se sklovitým střepem nad 1 200 °C. Vypálený výrobek se natírá glazurou. Poté se opět vypaluje při teplotě nad 1 350 °C.

Sádra

Je vhodná pro odlévání i pro modelování. Pro práci je vhodnější venkovní prostředí. Vhodné je pracovat v menších skupinách.

- Modelování ze sádry

Velice nenáročná je sádrová úprava povrchu drátu nebo pletiva, které se namočí do řidší sádry a nechá zatvrdnout (V. Roeselová, Praha 2006, s. 54).

Modelování z tužší sádrové hmoty na pevnou kostru je vhodné pro starší děti. Sádru lze nanášet buď přímo na drátěnou kostru nebo na látku, kterou je kostra omotaná.

- Odlévání ze sádry

Pro děti je vhodné odlévání plochých kachlů.

3.1.2 Tvarování

Tvarování je výtvarný postup, který pracuje s poddajnými materiály. Při tvarování materiálů se využívá jejich vlastností (struktura povrchu, barva, pružnost, tvárnost). Je nutné je respektovat.

Při práci s menšími dětmi je možné využít mnoho druhů papíru a později i dalších materiálů. Plošného charakteru jsou plech, fólie, plastická hmota. Dále lze použít i další materiály, jako je drát, motouz. Při práci využíváme nástrojů, přístrojů (tvarování teplem) nebo pracujeme vlastníma rukama (trhání, mačkání atd.).

Děti si při experimentálních hrách ověřují konstrukční vlastnosti materiálů. Je třeba dávat pozor na kombinování velkého množství různého materiálu. Pokud volíme více materiálů z jedné příbuzné skupiny, je riziko nevhodné kombinace menší. Mladším žákům usnadníme práci vlastním výběrem.

Výtvarné problémy řešené při tvarování:

- deformování tvárných materiálů
- nutnost se seznámit se s jejich vlastnostmi při hře s materiálem
- spojování různých materiálů, hledání příbuznosti, kontrastu
- spojení předmětu s tvarovaným materiálem

Papír

Je základním materiálem pro tvarování v mateřské škole. Pro práci lze použít různé druhy papíru, např. novinový, toaletní, kreslicí, balicí, vlnitou lepenku, hedvábný aj. Papír lze

mačkat, trhat, vrstvit, ohýbat, stříhat a skládat.

Spontánní tvarování papíru

- mačkání, pomocí něhož vznikají nové hodnoty
- vytrhávání tvarů - odtrhávání linky, zdobení mačkání, překládání apod.
- modelování reliéfního tvaru - mačkání papíru a nalepení na podklad
- budování prostorového tvaru - pevné jádro ze zmačkaných novin omotané motouzem, buď necháme v původním stavu, nebo zakryjeme tenkým balícím papírem

Konstruované vytváření tvaru

Tvarování papíru se blíží keramickému pojetí modelování. Pracuje s velkými základními objemy z ploch podobných plátu a doplňuje je o dekorativní prvky (V. Roeselová, Praha 2006, s. 58).

V předškolním věku děti skládají harmoniku, slepují válce a tím vytvářejí postavu, hlavu. Tvary mohou doplňovat dalšími materiály, např. peřím, textilem aj.

Hlavní způsoby zdobení:

- stříhání pásků, ohýbání, skládání, mačkání, natáčení na tužku
- vystřihování drobných zástřihů
- nalepování drobných plastických tvarů
- spojování dílu plastiky

Mezi další materiály, které se dají libovolně kombinovat patří např. větve, kameny, listí, lýko, sláma. Některé jsou vhodné pro konstruování. Jiné se dají zpracovat textilními technikami např. tkaním. Některé tvárné přírodniny se dají zpracovat košíkářským postupem.

Kovové fólie

Mezi kovové fólie patří alobal, hliníkové obaly a slabý plech. O drobné tepání se mohou pokusit už děti v 1. třídě. Nástrojem jsou pro ně šroubováky, kladívko, hřebíky. Při práci s alobalem dochází ke snadnému protržení. Nenahraditelný je při snímání otisků.

Drát

Je výborný výtvarný materiál. Lze použít měděný nebo hliníkový drát. Děti mu dokážou dát požadovaný tvar. Lehce ho ohnou a přestřihnou. Drát mohou i obtáčet různými materiály (hadříky, motouzem, nitěmi atd.).

Pletivo

Pletivo se dá vyplétat různými materiály a tím získá na plošnosti. Existují drátěná a

umělohmotná pletiva. Drátěná lépe drží tvar.

Textilní plastiky

Textilní plastiky potřebují vnitřní zpevnění. Zpevňují se pomocí drátů nebo jiného materiálu. U velkých plastik se používá kostra z pevného materiálu, u menších se může vyplňovat měkkým beztvarym materiálem (zmačkané noviny, vata, molitan). Jednotlivé díly se sešívají a vyplňují.

3.1.3 Konstruování

Vhodné materiály pro konstruování lze najít všude kolem nás. Mohou to být různé krabíčky, plastové láhve, kousky dřeva, špejle, brčka, plechovky od nápojů apod. Ty lze různě spojovat, lepit. *Konstruování vychází z daných prvků a jejich typických vlastností, které dítě neproměňuje vůbec nebo do nich zasahuje jen málo. Především komponuje prostorovou sestavu, přičemž využívá množství prvků a jejich vzájemných prostorových vztahů* (V. Roeselová, Praha 2006, s. 31).

K tomuto účelu lze použít i přírodniny, které se dají různě sestavovat a spojovat. Ke konstruování lze použít i různé stavebnice, které lze doplnit i dalším materiálem. Vhodné je tvoření v menší skupině.

Metodické obtíže:

- konstrukční a statické problémy
- nevhodné kombinování materiálů
- příliš velké množství kombinací
- nevhodné spojování

II Praktická část

Podzimní strom

Jméno vyučujícího:	Alena Bittnerová	
Název tematického celku:	Podzim si koupil.....příloha č. 1 Vítr přišel s listopadem, všechno listí padá na zem - příloha č. 2	
Námět vyučovací jednotky:	Podzimní strom	
Vzdělávací oblast:	Umění a kultura	
Vzdělávací obor:	Výtvarné tvoření- práce s keramickou hlinou	
Stupeň a období vzdělávání:	Předškolní vzdělávání	
Očekávaný výstup vzhledem k RVP:	Ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s výtvarným materiálem - modelovací hmotou) Poznat a pojmenovat to, čím je dítě obklopeno Záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost	
Dílčí výstup dané aktivity:	Děti na základě pozorování a vlastních prožitků se snaží o znázornění svých představy - hra na podzimní strom na školní zahradě. Pozorují podzimní přírodu a změny na podzim. Sbírají přírodniny - listí, větvičky, suché plody.	
Učivo	Obsahová doména:	Rozvíjení smyslové citlivosti a tvořivosti
	Konkrétní učivo:	Modelování z keramické hlíny - otisky přírodnin, textilu
Metodické poznámky	Motivace:	Děti motivují básničkou : Létá listí - příloha č. 3 Na zahradě si hrají s listím na stromy, pozorují změny v přírodě na podzim- opadávání listí, podzimní plody, počasí apod. Na základě pozorování otiskují listí, přírodniny a vytvářejí podzimní strom a misky z otisků velkých listů.
	Zadání výtvarné činnosti:(včetně kritéria hodnocení)	Děti si nachystají pomůcky, přírodniny. Keramickou hlinou zpracují za pomoci učitelky. Rozválejí plát hlíny, otiskují přírodniny a vytvářejí podzimní strom a okolí. Vše přilepují šlikrem. Z velkého listu si otisknou a vytvoří misku. Budu hodnotit tvořivost a fantazii při tvoření z hlíny, dodržování postupu při práci s hlinou- modelování válečku, otisky, lepení částí.
	Vazby k výtvarné kultuře.	Kniha – Keramika pro děti - M. Ellisová
	Použitá technika:	Práce s keramickou hlinou, přírodninami

	Bodový scénář vyučovací jednotky	<ol style="list-style-type: none"> 1. Motivace - podzimní strom - vycházka 2. Seznámení s básničkou - „Létá listí“ 3. Příprava prostředí - pomůcek, materiálu 4. Vysvětlení postupu práce, ukázka 5. Vlastní práce dětí 6. Průběžné hodnocení 7. Úklid po práci 8. Vypalování, glazování
	Integrace vzdělávacího obsahu z jiných vzdělávacích oborů:	<p>Rozvoj a užívání všech smyslů Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností Rozvoj poznatků, schopností a dovedností, jež umožňují pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit Vytváření prosociálních postojů Vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností, které umožňují tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat Rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách</p>
	Forma výuky, vyučovací metoda:	Individuální práce dětí, skupinová činnost, průběžný rozhovor
	Předpokládaný časový nárok:	2 hodiny
	Nutné pomůcky a prostředky:	Keramická hlína, přírodniny - větvičky, listí, malé suché plody, strukturovaný textil na otiskování, deska, váleček, papír, látka, voda, glazura, štětce, kniha - Keramika pro děti
	Reflexe:	Děti jsem motivovala k tvořivé činnosti hrou na podzimní stromy. Seznámily se s novou básničkou. Děti si připravily prostředí a pomůcky k práci. Vysvětlila jsem dětem postup při práci s hlínou - propracování, modelování, otiskování a nechala jsem děti tvořit dle jejich fantazie. Pro děti je práce s hlínou velice vítaná. Rády ji hnětou a daří se jim jí tvarovat. Vytvářely svá osobitá dílka s nadšením. Výtvořily jsme nechali usušit a po prvním výpalu naglazovali. Vytvořili jsme si na zdi celý podzimní les.



Barevný podzim - to je krása



Otisk listů - misky



Naše podzimní stromy

Ježek na zahradě

Jméno vyučujícího:		Alena Bittnerová
Název tematického celku:		Podzim. . . „Kam se ježek v zimě schoval? Neklouzal se, nesáňkoval. . .“ - příloha č. 4
Námět vyučovací jednotky:		Ježek na zahradě
Vzdělávací oblast:		Umění a kultura
Vzdělávací obor:		Výtvarná výchova
Stupeň vzdělávání a období vzdělávání:		Předškolní vzdělávání
Očekávaný výstup vzhledem k RVP:		Ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s výtvarným materiálem - modelovací hmotou, přírodninami).Vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity ve vhodně zformulovaných větách.
Dílčí výstup dané aktivity:		Na základě vycházky do přírody (lesa) děti vnímají změny v přírodě a projevují při tvoření svou fantazii.
Učivo:	Obsahová doména:	Rozvoj jemné motoriky Rozvoj tvořivosti, fantazie Ověřování pozorovacích schopností a komunikačních dovedností
	Konkrétní učivo:	Rozvíjení jemné motoriky. Využití přírodnin pro rozvoj vnímání a fantazie.
Metodické poznámky:	Motivace:	Průběžně jsme na vycházkách pozorovali změny v přírodě na podzim (změna počasí, žloutnutí a opadávání listů). Společně jsme sbírali přírodniny (listy, žaludy, kaštiny, větvičky). Na školní zahradě jsme viděli ježka. Ve třídě jsme si o podzimu vyprávěli. Prohlíželi jsme si obrázky s tématem podzimu.
	Zadání výtvarné činnosti (včetně kritéria hodnocení)	Manipulace a tvoření z keramické hlíny - ježek. Z nasbíraných přírodnin děti vytvoří prostředí pro přezimování ježka. Budu hodnotit správnou manipulaci s hlínou (hnětení, vytváření koule, vytvarování, postup při lepení částí), fantazii při

		tvoření z přírodnin.
	Použitá technika:	Modelování z keramické hlíny. Tvoření z přírodnin dle fantazie dětí.
	Vazby k výtvarné kultuře	M. Libišová - figurální tvorba - ježek, zvířátka
	Bodový scénář vyučovací jednotky	1. Motivace - pozorování ježka na školní zahradě, Básnička - „Kam se ježek v zimě schoval?“ 2. Příprava prostředí - pomůcky, materiál 3. Práce s keramickou hlínou, glazování 4. Tvoření z přírodnin 5. Hodnocení výsledku dětmi
	Integrace vzdělávacího obsahu z jiných vzdělávacích oborů, resp. průřezových témat:	Rozhovor na téma „podzim“ Vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou a neživou přírodou Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, vytváření pozitivního vztahu k němu Rozvoj kooperativních dovedností Rozvoj tvořivosti Rozvoj komunikativních dovedností
	Forma výuky, vyučovací metoda:	Organizace - individuální a skupinová práce Použité metody - slovní - dialog, vysvětlování, praktické činnosti
	Předpokládaný časový nárok:	Dle potřeby 1 - 2 hod.
	Nutné pomůcky a prostředky:	Keramická hlína, deska, špejle, štětec, voda, přírodniny - větvičky, šišky, suché plody, listí
Reflexe	<p>Motivační činností bylo probíhající roční období- podzim. Děti se setkaly s ježkem a měly možnost ho přímo pozorovat. Při pobytu venku pozorovaly změny v přírodě na podzim. Nasbíraly si různé přírodniny.</p> <p>Při práci s keramickou hlínou se seznamovaly s jejími vlastnostmi. Pokoušely se vyjádřit svůj zážitek z pozorování a ztvárnit ježka. Hlína je pro ně velmi příjemný a dobře tvárný materiál ze kterého dokázaly tvarovat podle svých představ. Děti se seznámily se životem zvířat v zimním období. Pro ježka vytvořily prostředí ve kterém přečká zimu (jeho domeček). Pracovaly s přírodninami, které si samy nasbíraly. Práce děti velmi zaujala a bavila. Výsledek své práce si vystavily a s nadšením ukazovaly svým rodičům.</p>	



Vycházka do lesa - sběr přírodnin



Tvoříme bydlení pro ježka

Miska na přírodniny

Jméno vyučujícího		Alena Bittnerová
Název tematického celku:		Podzim... Plody podzimu
Námět vyučovací jednotky:		Miska na podzimní plody (pro zvířátka)
Vzdělávací oblast:		Umění a kultura
Vzdělávací obor:		Výtvarná výchova
Stupeň vzdělávání a období vzdělávání:		Předškolní vzdělávání
Očekávaný výstup vzhledem k RVP:		Vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat přírodu Postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí Být citlivý ve vztahu k živým bytostem a přírodě Rozvíjet jemnou motoriku
Dílčí výstup dané aktivity:		Děti na vycházce sbírají plody pro zvířátka: kaštiny, žaludy, z hlíny vytvářejí misku na přírodniny. Z přírodnin tvoří zvířátka.
Učivo:	Obsahová doména:	Rozvoj jemné motoriky Rozvoj kladného vztahu k přírodě Rozvoj tvořivosti a fantazie
	Konkrétní učivo:	Tvoření z keramické hlíny – misky Sběr přírodnin - žaludy, kaštiny pro zvířátka Tvoření zvířátek ze žaludů
Metodické poznámky:	Motivace:	Děti byly motivovány k vytvoření misky tím, že bude sloužit na nasbírané přírodniny, ze kterých si vyrobí zvířátka apod. Misky si poté odnesou domů a budou jim sloužit k výzdobě pokojíčku.
	Zadání výtvarné činnosti (včetně kritérií hodnocení)	Děti si nachystají pomůcky. Propracují hlínu a podle názorné instrukce vytvářejí misky vytlačováním ze středu. Misky vyhlazují pomocí šlikru. Budu hodnotit zručnost při vytváření misky.

	Vazby k výtvarné kultuře:	L. Espiová - Keramika krok za krokem
	Použitá technika:	Modelování z keramické hlíny, tvoření z přírodnin
	Bodový scénář vyučovací jednotky:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Motivace - vycházka do lesa - sběr žaludů a kaštanů pro zvířátka 2. V MŠ - příprava prostředí 3. Vysvětlení postupu - názorná ukázka 4. Vlastní práce dětí 5. Průběžné hodnocení 6. Úklid po práci 7. Vypalování, glazování 8. Tvoření z přírodnin - zvířátka v lese 9. Vytvoření výstavy
	Integrace vzdělávacího obsahu z jiných vzdělávacích oborů, resp. průřezových témat	<p>Těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních a kulturních krás</p> <p>Zachytit a vyjádřit své prožitky</p> <p>Vytvořit základy aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivního vztahu ke kultuře a umění</p> <p>Rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách</p>
	Forma výuky, vyučovací metoda:	<p>Organizace - individuální a skupinová práce</p> <p>Metody - slovní - dialog, vysvětlování</p> <p>- praktické činnosti</p>
	Předpokládaný časový nárok:	2 hod., dále dle potřeby
	Nutné pomůcky a prostředky:	<p>Keramická hlína, deska, štětec, voda, glazury</p> <p>Přírodniny - žaludy, kaštiny, párátko</p>
	Reflexe:	<p>V průběhu podzimního období děti společně s rodiči sbíraly a kaštiny pro zvířata žijící v lese. Také jsme společně podnikali vycházky do blízkého lesa, kde děti sbíraly žaludy a kaštiny. Tato činnost byla u dětí oblíbená.</p> <p>V MŠ jsme vytvořili misky na přírodniny. Dětem se tvoření líbilo a misky byly zdařilé. Nasbírané přírodniny si uchovávaly ve svých miskách.</p> <p>Z přírodnin si poté děti vyrobily zvířátka. Společně jsme si vytvořili výstavku výrobků. Podzim je plný barev a pro děti velmi inspirativní pro různá výtvarná tvoření s použitím přírodnin.</p>
	Celková reflexe výtvarné řady:	<p>Výtvarná řada - „ Podzim na zahradě i v lese“ obsahovala tvoření z keramické hlíny s doplněním různého přírodního materiálu. Děti tvořily dle vlastní zkušenosti a na základě svého vlastního pozorování a fantazie. Rozvíjela u dětí nejen jemnou motoriku, ale i vztah k přírodě. Při práci živě komunikovaly a tím se rozvíjel i jejich slovní projev. Učily se spolupracovat a oceňovat práci druhého. Děti se postupně seznamovaly s hlínou, jejími vlastnostmi a s velkým zájmem z ní tvořily. Přírodní materiál se mi zdál vhodný pro rozvíjení tvořivosti a fantazie. Děti ho nejen rády sbíraly, ale také rády s ním manipulovaly a tvořily z něj. Jejich schopnost tvoření z hlíny se výrazně rozvinula a byla u dětí velmi oblíbená.</p>



Mačkáme a hněteme - a už je tady miska



Naše výstavka prací

Andělíček

Jméno vyučujícího:		Alena Bittnerová
Název tematického celku:		Zima, zima, už je tady - příloha č. 5 Přišel k nám Mikuláš, čert a anděl
Námět vyučovací jednotky:		Andělíček - zvoneček
Vzdělávací oblast:		Umění a kultura
Vzdělávací obor:		Výtvarné tvoření - práce s keramickou hlinou
Stupeň vzdělávání a období vzdělávání:		Předškolní vzdělávání
Očekávaný výstup vzhledem k RVP:		Porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých Vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení Prožívat radost ze zvládnutého Vyjadřovat své myšlenky a pocity
Dílčí výstup dané aktivity:		Dítě se na základě citového zážitku - setkání s andělem, pokusilo o znázornění své představy a přímého pozorování.
Učivo:	Obsahová doména:	Ověření pozorovacích dovedností Rozvoj tvořivého myšlení Rozvoj jemné motoriky
	Konkrétní učivo:	Modelování z keramické hlíny – andělíček - zvoneček
Metodické poznámky:	Motivace:	Děti v MŠ navštívil Mikuláš, anděl a čert. Naučili jsme se o andělíčkově básničku - příloha č. 7. Pro většinu dětí to byl silný citový zážitek. Jednotlivé postavy si nakreslily. Poté se pokusily o prostorné ztvárnění postavy andělíčka.
	Zadání výtvarné činnosti (včetně kritéria hodnocení)	Děti si prohlédnou ztvárnění andělů od některých keramiků (A. Volná, V. Vlček). Připraví si pomůcky. Zpracují hroudu hlíny, poté ji rozválí. Pomocí papírového vyztužení vytvoří postavu.

		Dále pracují dle své fantazie. Budu hodnotit projevenou fantazii při tvoření, zručnost při modelování, komunikaci.
	Použitá technika:	Modelování z keramické hlíny.
	Vazby k výtvarné kultuře:	A. Volná, V. Vlček - andělíčky
	Bodový scénář vyučovací jednotky:	1. Motivace - návštěva v MŠ, prohlížení tvorby keramiků 2. Básnička - A písmenko pro tebe 3. Příprava prostředí 4. Práce s keramickou hlínou 5. Průběžné hodnocení 6. Vysušení, glazování
Integrace vzdělávacího obsahu z jiných vzdělávacích oborů, resp. průřezových témat:		Vytvářet řečové schopnosti a jazykové dovednosti Rozvíjet tvořivost Zachytit a vyjádřit své zážitky Pochopit význam tradic Charakterizovat zimního období
Forma výuky, vyučovací metoda:		Organizace - skupinová a individuální práce Metody - praktická činnost, slovní- dialog, vysvětlování
Předpokládaný časový nárok:		Dle potřeby
Nutné pomůcky a prostředky:		Keramická hlína, vál, váleček, látka, papír, voda, glazura, štětec, provázek, špejle, tavná pistole
Reflexe:		První tradicí v zimním období, se kterou se děti setkaly, je návštěva Mikuláše, čerta a anděla v mateřské škole. Byla pro ně silným citovým prožitkem. K těmto postavám se vracely ve svých kresbách. Pokusily se o prostorové ztvárnění těchto postav. Postava anděla byla pro ně něčím novým. Ostatní postavy již v loňském roce různým způsobem ztvárňovaly. Manipulaci s hlínou zvládaly již velice dobře. Modelování jednotlivých částí jim nedělalo žádné problémy. Samy si dotvářely detaily a vkládaly do svého zpracování své vlastní představy a vzpomínky. Při modelování spolu živě komunikovaly a vzájemně si své výtvary oceňovaly. Toto jsem hodnotila pozitivně. Dokázaly ocenit i práci kamaráda. Při práci si na obrázcích prohlížely i keramické výtvary keramiků. Poukazovaly na detaily, které se jim na obrázcích líbily. Při glazování si děti samy vybraly barvy - bílou, žlutou, které pak nanesly na své vypálené výrobky. Techniku nanášení glazur již děti také zvládají. Hotovým andělkům jsme společně přilepili tavnou pistolí provázek s keramickou kuličkou a tak nám andělek začal krásně cinkat. Děti byly prací nadšené a těší se na další tvoření z hlíny. Před Vánoce jsme s dětmi navštívili tradiční výstavu betlémů, kde si děti měly možnost prohlédnout různé způsoby uměleckého ztvárnění postaviček z různých materiálů.



Čert

Jméno vyučujícího:		Alena Bittnerová
Název tematického celku:		Zima, zima, už je tady... Každým rokem...
Námět vyučovací jednotky:		Čerte, čerte, čertíku... příloha č. 8
Vzdělávací oblast:		Umění a kultura
Vzdělávací obor:		Výtvarná výchova
Stupeň vzdělávání a období vzdělávání:		Předškolní vzdělávání
Očekávaný výstup vzhledem k RVP:		Prožívat radost ze zvládnuté činnosti Zachytit a výtvarně vyjádřit své prožitky Spolupracovat s ostatními Rozvíjet manipulační schopnosti, fantazii
Dílčí výstup dané aktivity:		Děti se na základě vlastního citového prožitku pokusily o ztvárnění čerta. Detaily tvořily dle vlastní fantazie.
Učivo:	Obsahová doména:	Rozvoj tvořivosti a fantazie Rozvoj jemné motoriky Rozvoj kooperativní činnosti ve skupině
	Konkrétní učivo:	Rozvoj jemné motoriky Rozvoj fantazie a manipulačních schopností Využití dalších materiálů pro prostorovou tvorbu
Metodické poznámky:	Motivace:	Děti byly motivovány příchodem Mikuláše a čerta do MŠ. Návštěva na ně velmi silně zapůsobila. Seznámily se s básničkou Každým rokem - příloha č. 6. Uspořádaly pro rodiče čertovské vystoupení. Pokusily se výtvarně ztvárnění Mikuláše a čerta.

	Zadání výtvarné činnosti (včetně kritéria hodnocení)	Děti si nachystají pomůcky. Propracují hlinu a podle názorných instrukcí učitelky hlinu nejdříve vyválí a dále modelují další části těla. Detaily postavy a obličej tvoří dle vlastní fantazie. Budu hodnotit zručnost při manipulaci s hlinou, fantazii při tvoření. Budu pozorovat, jak děti dokážou vytvořit jednoduché tvary - koule, válec apod. Pro čerta také vytvoříme peklo a doplňky pomocí tvarování materiálu - papíru, textilu, drátu.
	Použitá technika:	Práce s keramickou hlinou Práce s papírem - mačkání, konstruování, práce s papírovou kaší Práce s drátem - tvarování
	Vazby k výtvarné kultuře:	Havelková - čerti
	Bodový scénář vyučovací jednotky:	1. Motivace - Přišel k nám čert s Mikulášem. 2. Opakování písničky - Čert a Mikuláš - příloha č,8 3. Příprava pomůcek, prostředí 4. Práce s hlinou - válení, modelování, otisk strukturované látky 5. Průběžné hodnocení 6. Úklid 7. Glazování 8. Práce s papírem - tvoření pekla 9. Tvoření z textilu - pytel
	Integrace vzdělávacího obsahu z jiných vzdělávacích oborů, resp. průřezových témat:	Zachycení a vyjádření svých prožitků Rozvoj a užívání všech smyslů Rozvoj komunikativních dovedností Rozvoj kooperativních dovedností
	Forma výuky, vyučovací metoda:	Organizace - individuální a skupinová práce Metody - slovní - dialog, vysvětlování praktické činnosti
	Předpokládaný časový nárok:	Dle potřeby
	Nutné pomůcky a prostředky:	Keramická hlína, váleček, deska, glazura, štetce, textil, drát, papír, lepidlo, barva, škrob, dřívka
	Reflexe:	Děti na základě vlastního prožitku - návštěvy Mikuláše a čerta v MŠ se pokusily ztvárnit postavu čerta. Připravily si pro své rodiče čertovské vystoupení. Postavu čerta ztvárňovaly i jinými výtvarnými způsoby - kreslením, malováním apod. Pokusily se také o prostorové ztvárnění čerta - modelováním z keramické hlíny. Mají již zkušenosti s prací s keramickou hlinou a tak postup zvládaly bez problémů. K této činnosti přistupovaly s nadšením a svou postavu čerta vytvářely jen za menší

pomoci učitelky. Každé dítě dotvářelo čerta svým originálním způsobem a dle své vlastní fantazie. Naučily se použít papírové výztuže postavy. Pro čerta vytvořily peklo - mačkáním papíru, který pomalovaly různými barvami. Kaširováním vytvořily oheň a do něj přiložily kousky dřívěk. Čertovi vyrobily řetěz z točeného drátu a pytel z textilu. Každý čertík byl osobitým vyjádřením představ dítěte o této postavě. Přesto, že se s některými postupy setkaly poprvé, byly při práci velmi zručné a vše chápaly. Jen některým- mladším dětem bylo třeba více poradit. Děti dokážou bez problémů vymodelovat různé tvary. Při vyválení plátu je třeba některým dětem pomoci. Dokážou hlinu tvarovat a jednotlivé části slepovat. Vzhledem k tomu, že si děti připravovaly pro své rodiče čertovské vystoupení, posloužili vyrobení čerti i k estetickému dotvoření výzdoby třídy. Nakonec si zazpívaly a zatancovaly Čertí tanec - příloha č. 9.



Na čertovském vystoupení



Tvoříme peklo



Ještě řetěz a pytel a jsou tady čerti v pekle

Ptáci v zimě

Jméno vyučujícího:	Alena Bittnerová	
Název tematického celku:	Zima... Zima je tu, bude mráz, kam se ptáčku, kam schováš	
Námět vzdělávací jednotky:	Ptáci v zimě	
Vzdělávací oblast:	Umění a kultura	
Vzdělávací obor:	Výtvarná výchova	
Stupeň a období vzdělávání:	Předškolní vzdělávání	
Očekávaný výstup vzhledem k RVP:	Zvládat jemnou motoriku Zacházet s výtvarným materiálem (papírem, barvami, nůžkami, keramickou hlínou) Vyjadřovat svou představivost a fantazii Být citlivý ve vztahu k živým bytostem, k přírodě	
Dílčí výstup dané aktivity:	Na základě pozorování výtvarně vyjádřit svou představu - ptáci v zimě. Pečovat o zvířata v zimě, chránit přírodu.	
Učivo:	Obsahová doména:	Rozvoj jemné motoriky Rozvoj komunikativních schopností, kooperativních dovedností Posilování pozitivního vztahu k přírodě
	Konkrétní učivo:	Tvarování materiálů - papír, karton - budka Tvoření z keramické hlíny - ptáci Konstruování - budka
Metodické poznámky:	Motivace:	Děti při pobytu venku pozorovaly ptáky, kteří u nás v zimě zůstali. O ptácích si povídáme v mateřské škole, seznamujeme se s písní - Píseň o ptáčku - příloha č. 10. Rodiče nám vyrobili krmítko pro ptáky. Krmítko jsme umístili na školní zahradě a chodíme s dětmi krmít ptáčky. Na základě pozorování si děti vytvořily ptáčky z keramické hlíny a krmítko z krabic a kartónu.

	Zadání výtvarné činnosti (včetně kritéria hodnocení)	Děti si nachystají si pomůcky a prostředí pro tvoření. Na základě vlastního pozorování si děti vymodelují ptáčky (sedící, letící). Z krabic, kartónu, papíru si děti dle vlastního návrhu vytvoří krmítko pro ptáky. Budu hodnotit zručnost při manipulaci s hlínou, dodržení postupu při lepení části hlíny. Dále budu hodnotit nápady dětí, jak vytvořit z různého materiálu krmítko.
	Použitá technika:	Modelování z keramické hlíny Konstruování z různého výtvarného materiálu (papír, krabice, kartón, lepenka) Tvarování z papíru
	Vazby k výtvarné kultuře:	A. Peštová, A. Volková Balvínová, I. Musilová - ptáci
	Bodový scénář vyučovací jednotky:	1. Motivace - pozorování ptáků u krmítka, píseň - „Píseň o ptáčku“ 2. Příprava prostředí - pomůcky, materiál 3. Práce s keramickou hlínou, glazování 4. Konstruování z krabic, lepenky, papíru 5. Vytvoření společné výstavky - ptáci u krmítka 6. Hodnocení výsledku dětmi
	Integrace vzdělávacího obsahu z jiných vzdělávacích oborů, resp. Průřezových témat:	Vytváření pozitivního vztahu k přírodě Vytvoření si povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou i neživou přírodou Rozvoj komunikativních schopností Rozvoj kooperativních dovedností
	Forma výuky, vyučovací metoda:	Organizace- individuální a skupinová práce Metody- slovní- dialog, vysvětlování, pozorování, praktické činnosti
	Předpokládaný časový nárok:	Dle potřeby
	Nutné pomůcky a prostředky:	Keramická hlína, deska, štětce, voda, papír, krabice, lepenka, lepidlo, nůžky, provaz, barvy,
Reflexe:	Děti byly k činnosti motivovány vlastními zážitky. V zimním období průběžně pozorovaly život ptáků, kteří u nás zůstávají. O jejich životě jsme si povídali při prohlížení jejich obrázků. Jeden z rodičů nám vyrobil ptačí budku a tak děti měly možnost se aktivně účastnit péče o ně. Průběžně je krmily a pozorovaly. Výtvarně (kresbou, malbou) je znázorňovaly. Pokusily se o prostorové ztvárnění postavy ptáka - letícího, sedícího. Mohu říct, že se jim to velice dařilo a většina dětí vytvořila ptáčky ve více pozicích. Na základě pozorování chtěly vytvořit budku pro své ptáčky. Tuto budku vytvořily z krabiček podle vlastního návrhu. Krabičky nabarvily, střechu vytvořily z vlnité lepenky a do krmítka nasypaly zrní- mačkaný krepový papír. Děti rády vytvářejí z krabiček různé stavby na základě vlastní fantazie. Děti se během práce mezi sebou domlouvaly a živě o své stavbě komunikovaly.	

<p>Celková reflexe výtvarné řady:</p>	<p>Výtvarná řada - „Zima“ seznamovala děti s jednou ze zimních tradic, a to s tradiční návštěvou čerta a Mikuláše. Pro děti to byl silný citový zážitek, který se objevoval v jejich kresbách i ostatních výtvorech ještě delší dobu. Učily se ztvárnit postavu pomocí papírové výztuže. Podle své fantazie dále tvořily detaily těchto postav. Děti si připravily i čertovské vystoupení. Při tvoření každé dítě projevilo svou fantazii a s elánem tvořilo. Z papíru, textilu vytvořily peklo. Tato činnost byla pro ně zajímavá a dětem se líbila. Rozvíjely si i svou jemnou motoriku a zručnost. V rámci plnění integrovaného bloku „ Ptáci v zimě“ se děti seznámily s péčí o ptáky v zimním období. Pravidelně ptákům na zahradě sypaly do krmítka. To je zaujalo natolik, že si rády vytvořily své ptáčky a budku pro ně. Tím si rozvíjely i svůj vztah k přírodě a učily se také pomáhat živým tvorům a pečovat o přírodu. Práce se jim dařila. Jejich manipulační schopnosti jsou na dobré úrovni a každou další činností se dále rozvíjí.</p>
--	--



Staráme se v zimě o ptáky



Sluníčko

Jméno vyučujícího:		Alena Bittnerová
Název tematického celku:		Zaťukalo jaro
Námět vyučovací jednotky:		Sluníčko
Vzdělávací oblast:		Umění a kultura
Vzdělávací obor:		Výtvarná výchova
Stupeň vzdělávání a období vzdělávání:		Předškolní vzdělávání
Očekávaný výstup vzhledem k RVP:		Ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku Pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno Vyjádřit své myšlenky Myslet kreativně, předkládat nápady Rozvíjet tvořivost, fantazii
Dílčí výstup dané aktivity:		Děti na základě vlastní fantazie vytvářejí sluníčko jako symbol jara a tepla pro vše živé a probouzející se přírody.
Učivo.	Obsahová doména:	Rozvíjení smyslové citlivosti a tvořivosti
	Konkrétní učivo:	Modelování z keramické hlíny
Metodické poznámky:	Motivace:	Děti motivuji písničkou- „ Zaťukalo jaro“ - příloha č.11 Jaro se probouzí a s ním všechna zvířátka, rostliny. Nakreslí si s básničkou sluníčko - příloha č. 13 Děti pozorují první změny v přírodě, všimají si prvních květin, živočichů, změn počasí. To vše souvisí s teplem, sluníčkem. Probouzíme sluníčkem přírodu.
	Zadání výtvarné činnosti (včetně kritéria hodnocení)	Děti si připraví prostředí, pomůcky. Prohlédnou si obrázky ztvárnění sluníčka. Hlínu propracují a vyválí. Sluníčko si namalují na hlínu - lehce, netlačít. Dále budou tvořit dle své fantazie. Sluníčko nakonec vykrojíme. Budu hodnotit fantazii a detaily při tvoření. Při nanášení glazury budu hodnotit správný styl nanášení.

	Vazby k výtvarné kultuře:	M. Blažejová, A. Pešová, J. Nováková - keramická tvorba - sluníčko
	Bodový scénář:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Motivace- písničkou - Zaťukalo jaro 2. Příprava prostředí - pomůcky, materiál 3. Vysvětlení postupu práce, prohlížení prací keramiků 4. Vlastní práce dětí 5. Průběžné hodnocení, komunikace 6. Úklid po práci 7. Vypalování, glazování 8. Společné hodnocení - opakování písňe Jarní slunce - příloha č.12
	Integrace vzdělávacího obsahu z jiných vzdělávacích oborů:	<p>Rozvoj a užívání všech smyslů</p> <p>Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností</p> <p>Rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách</p> <p>Rozvoj znalostí o zvířatech a péči o ně</p> <p>Vytváření prosociálních postojů</p>
	Forma výuky, vyučovací metoda:	Individuální práce dětí, skupinová činnost, Metody - slovní: dialog, vysvětlování, praktické činnosti
	Předpokládaný časový nárok:	2 hodiny
	Nutné pomůcky a prostředky:	Keramická hlína, deska, voda, štětce, glazury, špejle, tupá jehla
Reflexe:	<p>Děti s příchodem jara pozorují probouzející se přírodu. Pozorují květiny, živočichy. Stále více hřející sluníčko je symbolem jara. Pokusily se ho ztvárnit. Detaily dotvářejí dle své fantazie. Při tvoření správně používají šlikr. Dokážou jednotlivé detaily slepit. Při kreslení do hlíny používají tupou jehlu. Hloubka čáry je většinou přiměřená. Některé děti ještě nedokážou usměrnit sílu kresby, otisku. Děti měly bohatou fantazii a jejich sluníčka byla různorodá. V souvislosti s tímto tvořením se seznamovaly s jarní přírodou a jejími hlavními znaky.</p>	



Tvoříme sluníčka



Naše sluníčka

Vázička pro maminku

Jméno vyučujícího:		Alena Bittnerová
Název tematického celku:		Jaro, jaro, jaro už je tu... Maminky mají svátek
Námět vyučovací jednotky:		Vázička pro maminku
Vzdělávací oblast:		Umění a kultura
Vzdělávací obor:		Výtvarné tvoření - práce s keramickou hlinou Tvarování materiálu - drát, plast, papír
Stupeň vzdělávání a období vzdělávání:		Předškolní vzdělávání
Očekávaný výstup vzhledem k RVP:		Vyjadřovat svou fantazii a představivost v tvořivé činnosti Prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí Zachytit a vyjádřit své prožitky Ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku
Dílčí výstup dané aktivity:		Dítě vytváří dárek pro svou maminku k svátku, vyjadřuje své city k mamince
Učivo:	Obsahová doména:	Rozvoj jemné motoriky Rozvíjení tvořivosti a fantazie
	Konkrétní učivo:	Práce s keramickou hlinou – otisky - vázička Tvarování materiálů - drát, plast
Metodické poznámky:	Motivace:	Motivací je pro děti blížící se svátek maminek. Připravují vystoupení pro maminky. Vyrábějí pro ni dárek k svátku.
	Zadání výtvarné činnosti (včetně kritéria hodnocení)	Děti si pro maminku chtějí vyrobit dárek. Na květinu vytvoří vázičku. Budou otiskovat nejružnější drobné předměty podle své fantazie a tím vytvářet na vázičce různé obrazce. Do vázičky vytvoří květinu - deformací plastu (nastřihnutím a nahřátím), kroucením drátu, zdobením perličkami apod. Budu hodnotit nápaditost při otisku různých tvarů - sílu přitlačení. Dotvarování vázičky dle fantazie. Při vytváření květiny tvarování materiálu.

	Použitá technika:	Modelování z keramické hlíny Tvarování materiálu - drát, plast
	Vazby k výtvarné kultuře.	Dolors Rosová - Keramika
	Bodový scénář vyučovací jednotky:	1. Motivace - Maminka má dneska svátek Příprava vystoupení pro maminku 2. Příprava prostředí - pomůcky, materiál 3. Práce s keramickou hlínou 4. Průběžné hodnocení 5. Glazování 6. Výroba květiny - tvarování
	Integrace vzdělávacího obsahu z jiných vzdělávacích oborů, resp. průřezových témat.	Rozvoj tvořivosti a fantazie Rozvíjení pozitivního vztahu k rodině, posilování pozitivních vztahů v rodině Vytváření řečových schopností a jazykových dovedností
	Forma výuky, vyučovací metoda:	Organizace - individuální a skupinová práce Metody - praktická činnost - slovní - dialog, vysvětlování, popis, pozorování
	Předpokládaný časový nárok:	Dle potřeby
	Nutné prostředky a pomůcky:	Keramická hlína, váleček, deska, látka, papír, voda, štětce, drobné předměty na otiskování, nůžky, plastové láhve, špejle, drát, korálky, lepidlo, pec, glazury
Reflexe:	<p>Celá práce byla motivována blížícím se svátkem maminek. Děti připravovaly pro maminky vystoupení. Povídali jsme si o jejich rodině, mamince. Děti si pro maminku vyrobily dárek - květinu z plastu, drátu, perliček, špejlí. Nastříhanou plastovou láhev jsme nahřáli v peci a poté vyzdobili dle fantazie dětí různými perličkami. Stonek a listy děti vytvořily tvarováním drátu (točením na tužku). Vázičku zdobily otiskováním drobného materiálu do plátu hlíny, pomocí kterého vytvářely různé obrazce. Práce děti zaujala a vázičky dále tvarovaly nástřihy nůžkami, mačkáním hlíny do různých tvarů. Nejčastěji vytvářely z otisků předmětů květinu, motýlky apod. Při tvoření živě mezi sebou komunikovaly. Ocenily i výtvar svého kamaráda. Po vysušení a výpalu své vázičky naglazovaly. Svátek maminek je pro děti významnou událostí na kterou se rády připravují. O své mamince a rodině velice rády hovoří. Vystoupení s malým dárečkem je i pro jejich maminky vítanou společnou akcí školy a rodiny.</p>	
Celková reflexe výtvarné řady:	<p>Tématem této výtvarné řady je jaro. S tímto ročním obdobím je spojeno jak sluníčko, které probouzí přírodu, tak téma rodiny a svátek maminek. Děti se seznamovaly s hlavními znaky tohoto období a s tím souvisejícími změnami, které se v přírodě dějí - růstem rostlin, změnami počasí, probouzením živočichů apod. Symbolem pro jaro bylo sluníčko jako zdroj života. Děti ho ztvárňují ve svých kresbách velmi často. Pokusily se o ztvárnění tohoto symbolu pomocí keramické hlíny. Dotvářely detaily dle své fantazie. Významným svátkem pro toto období je svátek maminek. Dárek vytvářely s radostí. Pro maminky si připravily i krátké vystoupení.</p>	





Zvířata v ZOO

Jméno vyučujícího:		Alena Bittnerová
Název tematického celku:		Pojďte s námi za zvířátky
Námět vyučovací jednotky:		Zvířata v ZOO
Vzdělávací oblast:		Umění a kultura
Vzdělávací obor:		Výtvarná výchova
Stupeň vzdělávání a období vzdělávání:		Předškolní vzdělávání
Očekávaný výstup vzhledem k RVP:		Zacházet s modelovacím materiálem a výtvarnými pomůckami Pojmenovat věci, kterými je obklopeno Záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost Vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech Být citlivé ve vztahu k živým bytostem Vytvořit pro zvířata ZOO
Dílčí výstup dané aktivity.		Dítě na základě vlastního pozorování vymodeluje zvířátko ze ZOO. Podle své fantazie a představ vytvoří domov pro zvířátka - stavebnice, různý textilní i přírodní materiál.
Učivo:	Obsahová doména:	Rozvíjení tvořivosti a fantazie Rozvoj jemné motoriky
	Konkrétní učivo:	Modelování z keramické hlíny Konstruování a tvoření prostorové stavby
Metodické poznámky:	Motivace:	Děti se průběžně během tematického bloku „Pojďte s námi za zvířátky“, seznámily s některými druhy domácích i exotických zvířat, jejich názvy, způsobem života. Samy se o některá zvířata v MŠ starají (rybičky, želvu, oblovky). S dětmi jsme navštívili ZOO, kde si měly možnost prohlédnout jednotlivá zvířata. Na základě pozorování si děti zvířata namalovaly a vymodelovaly z keramické hlíny. Postavily ZOO.

	Zadání výtvarné činnosti: (včetně kritéria hodnocení)	Děti si nachystají pomůcky. Keramickou hlinou propracují. Tvoří zvířata dle svého předchozího pozorování. Budu hodnotit zručnost při zpracování hlíny, tvoření zvířat, lepení jednotlivých částí v celek. Při tvoření ZOO budu hodnotit nápady dětí, fantazii při stavbě.
	Vazby k výtvarné kultuře:	M. Libišová – keramika - zvířata
	Použitá technika:	Práce s keramickou hlinou Konstruování ze stavebnic - ZOO
	Bodový scénář vyučovací jednotky:	1. Motivace - výlet do ZOO 2. Příprava prostředí - pomůcek, materiálu 3. Práce s keramickou hlinou - modelování zvířat 4. Průběžné hodnocení 5. Úklid po práci 6. Vysušení, vypalování, glazování 7. Stavba ZOO ze stavebnic a různého materiálu
	Integrace vzdělávacího obsahu z jiných vzdělávacích oborů:	Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností Rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách Rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocitu, získané dojmy a prožitky vyjádřit
	Forma výuky, vyučovací metoda:	Individuální a skupinová činnost, praktická činnost, rozhovor
	Předpokládaný časový nárok:	Dle potřeby
	Nutné pomůcky a prostředky:	Keramická hlína, deska, voda, glazura, štětce, špejle, různé stavebnice, textil, provázky, papír
Reflexe:	Téma „Zvířátka kolem nás“ je dětem velmi blízké. Mají v této oblasti již obsáhlé znalosti a rády si je dále rozšiřují. Zvířata se stala tématem celé mateřské školy dle ŠVP i celý školní rok. K padesátému výročí naší MŠ jsme s dětmi připravovali akademii na téma „Zvířata kolem nás“. V červnu jsme navštívili ZOO. Děti rády zvířata ztvárňují nejrozličnějším způsobem - kreslením, malováním, konstruováním z materiálů, modelováním. Modelování děti zaujalo a vytvářely i několik zvířátek. Tuto techniku - práci s keramickou hlinou - děti zvládají dobře. Dokáží jí zpracovat, tvarovat a jednotlivé části spojovat v celek. Tvoření v prostoru ze stavebnic se dětem také velmi líbilo. Tvořily dle své fantazie a při stavbě živě komunikovaly.	



ZOO

Kočí království

Jméno vyučujícího:	Alena Bittnerová	
Název tematického celku:	Pojďte s námi za zvířátky	
Námět vyučovací jednotky:	Kočí království	
Vzdělávací oblast:	Umění a kultura	
Vzdělávací obor:	Výtvarná výchova	
Stupeň vzdělávání a období vzdělávání:	Předškolní vzdělávání	
Očekávaný výstup vzhledem k RVP:	Ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku Pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno Vyjádřit své myšlenky Chápat prostorové pojmy - nahoře, dole, pod, nad, vlevo, vpravo Myslet kreativně, předkládat nápady	
Dílčí výstup dané aktivity:	Děti na základě pozorování, vlastních prožitků, inspirování keramiky a vlastní fantazie se pokusí o ztvárnění zvířecí figury - kočky v různých polohách. Nakonec vytvoří pro své kočky království - stromy, hrad, dům, pelíšky apod.	
Učivo.	Obsahová doména:	Rozvíjení smyslové citlivosti a tvořivosti
	Konkrétní učivo:	Modelování z keramické hlíny Konstruování, tvarování - krabice, drát, textil
Metodické poznámky:	Motivace:	Děti motivuji básničkou: Kocourek malujeme kočičku s říkankou příloha č.17 Děti si vyslechly příběh o začarovaném kočičím království a zlém kouzelníkovi. Děti mají kouzlo zrušit a království opět postavit. Seznámily se s písní Koťátko - příloha č. 18

	Zadání výtvarné činnosti: (včetně kritéria hodnocení)	Děti si nachystají pomůcky (hlínu, desky, šlikr), propracují kousky hlíny a začnou tvořit zvířecí figuru kočky. Jednotlivé části přilepují šlikrem. Budu hodnotit fantazii dětí při tvoření, originalitu, dodržení správného postupu při tvoření. Při společném konstruování, tvarování materiálu budu hodnotit nápady dětí a vzájemnou spolupráci mezi nimi, komunikaci.
	Vazby k výtvarné kultuře:	M. Blažejová, I. Musilová, M. Říha - keramická tvorba
	Bodový scénář:	1. Motivace - říkankou a příběhem „Kočičí království“ 2. Příprava prostředí - pomůcky, materiál 3. Vysvětlení postupu práce, prohlížení prací keramiku 4. Vlastní práce dětí 5. Průběžné hodnocení, komunikace 6. Úklid po práci 7. Vypalování, glazování 8. Konstruování, tvarování
	Integrace vzdělávacího obsahu z jiných vzdělávacích oborů:	Rozvoj a užívání všech smyslů Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností Rozvoj znalostí o zvířatech a péči o ně Vytváření prosociálních postojů
	Forma výuky, vyučovací metoda:	Individuální práce dětí, skupinová činnost, metody - slovní- dialog, vysvětlování, praktické činnosti
	Předpokládaný časový nárok:	2 hodiny, dále dle potřeby
	Nutné pomůcky a prostředky:	Keramická hlína, deska, voda, štětce, glazury, materiál na konstruování, tvarování- textil, krabice, drátěné pletivo, lepidlo, papír
Reflexe:	Téma zvířátek (kočiček) je dětem velmi blízké. Mnohé z nich mají doma nějaké zvířátko o které se spolu s rodiči starají. Na základě motivace příběhem děti vytvářely své kočičky. Nechaly se inspirovat některými keramiky a způsobem tvorby zvířecí postavy. Samy si vybraly způsob zpracování zvířecí figury - kočky. Dokáží již sami modelovat části a spojovat jednotlivé díly. Hlína jim poskytuje rozsáhlé možnosti pro tvoření a rozvíjení fantazie. Pro své kočičky vytvořily kočičí království - pelíšky, domečky, přírodu - stromy, klubíčka apod. Tvořily s radostí a nadšením.	
Celková reflexe výtvarné řady:	Tématem této výtvarné řady byl svět zvířat, který je dětem velmi blízký. Vytvářely kočičky a exotická zvířata v ZOO. Tvorba zvířecích figur jim nedělala potíže a zpracovaly toto téma různým, osobitým způsobem každému dítěti vlastním. Pro zvířata vytvářely konstruováním a tvarováním nejrozličnějších materiálů své stavby. S nadšením se zapojily všechny děti. Použily dostupný materiál, z kterého běžně tvoří a je jim stále dostupný - papír, krabičky, drát, pletivo, textil, vlna, přírodní materiál. Projevila se zde jejich fantazie a chuť tvořit. Aktivně se zapojily všechny děti. Při tvoření mezi sebou živě komunikovaly. Při realizaci svých nápadů spolupracovaly a své stavby si vzájemně doplňovaly.	



Závěr

Tématem mé bakalářské práce bylo rozvíjení výtvarné tvořivosti a fantazie dětí předškolního věku při práci s keramickou hlínou. Práce obsahuje několik výtvarných řad podle probíhajících námětových aktivit. Činnosti jsou motivované daným ročním obdobím a činnostmi, které děti prožívaly a byly pro ně zajímavé.

První řada se zabývá tvořením z keramické hlíny s použitím různých přírodních materiálů. Dětem bylo toto tvoření blízké a pro ně zajímavé. Přírodniny otiskovaly, konstruovaly z nich přírodní stavby a v neposlední řadě z nich tvořily také podle fantazie. Přírodniny jsme používali i při ostatních výtvarných činnostech - malbě, tvorbě koláže apod. Děti se také zapojovaly do sběru přírodnin nejen pro tyto účely, ale také sbíraly přírodniny, např. kaštiny, žaludy, pro zvířata na zimu. Celá tato řada byla motivována krásnou podzimní barevnou přírodou.

Zimní tvoření bylo motivováno každoroční návštěvou Mikuláše a čerta v mateřské škole. Tato událost na děti natolik zapůsobila, že jsme postavu čerta tvořili nejrozličnějšími způsoby - lepením, kresbou, malováním a také modelováním z keramické hlíny. Dětem se tvoření z hlíny velmi líbí a mohu říct, že se jí věnují pravidelně. Praktickou ukázkou jsem děti navedla na způsob vytvoření postavy pomocí papírového vyztužení. Dále již tvořily samostatně a podle své fantazie. Tvorbu z hlíny doplnily o další materiály, např. drát, papír, textil apod.. Společně jsme vytvořili peklo. Motivací pro ně bylo i krátké čertovské vystoupení, které si připravily pro své rodiče.

Protikladem zla - čerta, byl anděl - symbol dobra, který také zavítal do naší mateřské školy. Postavičku již sami vytvářely a zdobily.

V zimním období jsme pečovali také o ptáčky. Chodili jsme je také krmit. Povídali si o nich a venku i za oknem jsme je pozorovali. Děti se pokusily o ztvárnění ptačí figury dle svých představ. Ztvárňovaly letícího i sedícího ptáčka. Z krabic jsme ptákům vyrobili budku.

Symbolem pro jaro bylo sluníčko, které přináší teplo a probouzí přírodu. Kresba a malba slunce je velmi častým námětem dětí. Pokusily si ho vymodelovat. Někdo z plátu hlíny, někdo z válečků. Svá sluníčka doplnily nejrozličnějšími detaily, vrypy, otisky, kuličkami, válečky apod. Zdobení glazurou bylo různorodé.

Citově motivační událostí související s jarem je svátek maminek (význam rodiny).

Každoročně vyrábíme maminkám dárky z nejrůznějších materiálů. Vázičku pro maminku jsme vyrobili z plátu hlíny a různých otisků, vrypů, nástřihů apod.

Každý projevil svou fantazii. Do vázičky patří kytička. Na tu jsme použili nejrůznější materiál, např. špejli, drát, plast, perličky a děti tvořily podle své fantazie. S radostí předávaly na vystoupení pro maminky své vlastnoručně vyrobené dárky.

Léto je období výletů, a to nejen těch skutečných, ale i výletů do pohádky. Výletem do ZOO bylo motivováno tvoření zvířat. Děti na základě vlastního pozorování vytvářely zvířecí figuru. Zvířátkům vytvořily zoologickou zahradu stavbou z kostek a dalšího doplňujícího materiálu, textilu a větviček. Dokázaly vymodelovat jednoduchou zvířecí figuru a jednotlivé části slepit v celek.

Pohádkou bylo motivováno tvoření kočičího království. Děti vytvořily kočičí figuru podle své představy. Kočičí království jsme vytvářeli tvarováním a konstruováním z materiálů- drátěného pletiva, látky, přírodního materiálu, vlny, krabiček, papíru. Děti tvořily s nadšením.

Všechny tyto činnosti probíhaly v průběhu celého školního roku. Děti se jich aktivně a rády účastnily. Jejich výtvarná tvořivost se rozvíjela a jemná motorika zdokonalovala. Vyzkoušely si různé pracovní postupy, např. otiskování, rytí, válení koule, válečku a tvoření postavy z papírové výztuže apod. Upevňovaly si znalosti důležité pro tvoření z hlíny, jako je slepování šlikrem, vysychání hlíny - opětovné namočení, tvarování apod..Tvořily podle svých představ a tím se rozvíjela jejich tvořivost a fantazie. Při tvoření živě komunikovaly a při kolektivní práci spolupracovaly. Dokázaly ocenit i výtvar svého kamaráda.

Práce s keramickou hlínou a jiným výtvarným materiálem rozvíjí u dětí představivost, fantazii a všeobecné znalosti o světě a tím vlastně přispívá k rozvoji celé osobnosti dítěte.

Použitá literatura:

1. SLAVÍKOVÁ, Vladimíra, Jan SLAVÍK a Sylva ELIÁŠOVÁ. *Dívej se, tvoř a povídej!:* artefiletika pro předškoláky a mladší školáky. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, 194 s. ISBN 978-807-3673-222.
2. HAZUKOVÁ, Helena. *Výtvarné činnosti v předškolním vzdělávání.* Praha: Raabe, 2011, 160 s. Nahlížet - nacházet. ISBN 978-808-7553-305.
3. SLAVÍK, Jan. *Od výrazu k dialogu ve výchově: artefiletika.* Vyd. 1. Praha: Univerzita Karlova, 1997, 199 p. ISBN 80-718-4437-3.
4. ROESELOVÁ, Věra. *Didaktika výtvarné výchovy V., nejen pro základní umělecké školy.* Přeprac. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2003, 198 s. ISBN 80-729-0129-X.
5. ROESELOVÁ, Věra. *Prostorová tvorba ve výtvarné výchově pro základní školu I.* Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2006, 63 s. ISBN 80-729-0254-7.
6. SLAVÍKOVÁ, Vladimíra, Jan SLAVÍK a Helena HAZUKOVÁ. *Výtvarné čarování: artefiletika pro předškoláky a mladší školáky. 2., upr., (V SPL-Práce 1. vyd.).* Úvaly: Albra (redakce SPL-Práce), 2010, 167 s. ISBN 978-807-3610-791.
7. ROS, Dolors. *Keramika: dekorativní techniky.* Vyd. 1. Překlad Alena Jurionová. Praha: Ikar, 2003, 143 s. ISBN 80-249-0261-3.
8. ELLIS, Mary. *Keramika pro děti: základy práce s hlinou a výtvarné návrhy.* 1. vyd. v českém jazyce. Překlad Blanka Brabcová. Praha: BB art, 2005, 144 s. Jak na věc. ISBN 80-734-1410-4.
9. KÝROVÁ, Alena. *Keramika pro malé i větší umělce.* Vyd. 1. Ilustrace Roman Plášek. Praha: Computer Press, c2003, 132 s. Dětská dílna. ISBN 80-722-6374-9.
10. CIKÁNOVÁ, Karla. *Objevujte s námi tvar.* 1. vyd. Praha: Aventinum, 1995, 123, [5] s. ISBN 80-715-1732-1.
11. POŠAROVÁ, Markéta. *Výtvarné vyjadřování 3: (prostorová tvorba).* Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2012, 39 s. ISBN 978-80-7372-837-3.
12. WARSHAW, Josie. *Velká kniha keramiky.* 1. vyd. Překlad Jan Novák. Čestlice: Rebo, 2001, 256 s. ISBN 80-723-4150-2.
13. RODWELL, Jenny. *Keramická dílna: 20 jedinečných keramických projektů pro malou domácí dílnu.* Vyd. 1. Praha: Computer Press, 2003, 144 s. Tradiční řemesla (Computer Press). ISBN 80-251-0043-X.
14. ESPI, Lorette. *Keramika krok za krokem.* 1. čes. vyd. Překlad Jiří Jelínek. V Praze: Knihcentrum, 1996, 96 s. ISBN 80-902-1827-X.

15. GRECMANOVÁ, Helena a Eva URBANOVSKÁ. *Aktivizační metody ve výuce, prostředek ŠVP*. Vyd. 1. Olomouc: Hanex, 2007, 178 s. Edukace. ISBN 978-808-5783-735.
16. PLACÁKOVÁ, Eta, Marcela POŠUSTOVÁ a Alena VONDRUŠKOVÁ. *Keramika II: figurky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006, 48 s. Šikovní ruce (Grada). ISBN 80-247-1414-0.
17. POŠAROVÁ, Markéta. *Úvod do keramické tvorby*. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2013, 39 s. ISBN 978-80-7372-926-4.
18. POŠAROVÁ, Markéta. *Úvod do keramické tvorby*. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2013, 39 s. ISBN 978-80-7372-926-4.
19. TROJAN, RAUL. *Výtvarné materiály a techniky vhodné pro práci ve výtvarné výchově*. 1. vyd. 1/1. Praha, 1980

Seznam zkratk

RVP PV - Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

MŠ - mateřská škola

VV - výtvarná výchova

Seznam příloh:

- č. 1 báseň - Podzim si koupil malovánky
- č. 2 báseň - Vítr přišel s listopadem
- č. 3 báseň - Létá listí
- č. 4 báseň - Kam se ježek v zimě schoval
- č. 5 báseň - Zima, zima už je tady
- č. 6 báseň - Každým rokem
- č. 7 báseň - A písmenko pro tebe
- č. 8 píseň - Čert a Mikuláš
- č. 9 píseň - Čertí tanec
- č. 10 píseň - Píseň pro ptáčka
- č. 11 píseň - Zaťukalo jaro
- č. 12 píseň - Jarní slunce
- č. 13 píseň - Sluníčko
- č. 14 píseň - Klíč ke štěstí
- č. 15 píseň - Svátek zvířat
- č. 16 píseň - Na shledanou zvířátka
- č. 17 báseň - Kocourek
- č. 18 píseň - Koťátko

Podzim si koupil malovánky,
pastelky a barvičky.
Bílou míchá na beránky,
hnědou zase zajíčky.

Stromy někde natřel rudě,
jinde celé do zlata.
Vybarvené listí snáší
z větví rovnou do bláta.

Vítr přišel s listopadem,
všechno listí padá na zem.

Milé děti, těšte se,
on vám zimu přinese.

Létá listí mezi domy,
poletuje mezi stromy.

Stromy spolu závodí,
kdo je nejdál odhodí.

Tenké, tlusté, kulaté,
cesty už jsou zaváté.

Kam se ježek v zimě schoval,
neklouzal se, nesáňkoval.

Zahrabal se do listí,
od té chvíle spí a spí.

Zahrabal se do země,
„lidičky, vzbud'te mě“!

Až zavoní fialky,
zapískají píšťalky.

Zima, zima už je tady,
radosti je plno všady.

Postavíme sněhuláky,
bambulaté pajduláky.

Každým rokem v zimní čas,
chodíva k nám Mikuláš.

Usmívá se, dárky nese,
na zlobílky už se třese.

Slibte, že se polepšíte
nebo peklo uvidíte.

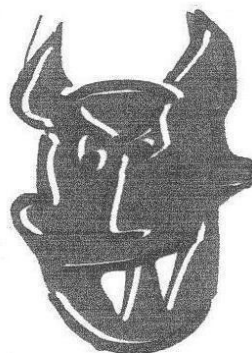
A- písmenko pro tebe,
anděl letí do nebe.
Andělka mu štěstí přála
a šátečkem zamávala,
aby neulétl a vrátil se zpět.

Čert a Mikuláš



Čer - te, čer - te, čer - tí - ku, ne - sa - hej nám na kli - ku,
 kde jsi Mi - ku - lá - še ne - chal, bez něj ne - pus - tí - me tě dál,
 dě - lal bys jen ne - ple - chu, zná - me tě už z do - sle chu.
 Ty nám ne - seš je - nom šmí - ru, vy - me - tl jsi kaž - dou dí - ru,
 kaž - dou dí - ru v ko - mí - ně, v ce - lé na - ší dě - dí - ně.

2. Mikuláši, přijď dnes k nám,
 písničku ti zazpívám,
 přines, prosím, trochu dobrot,
 můžeš je dát třeba do bot,
 dáváš dárky pro radost,
 pro každého máš jich dost.
 Ty nám neseš bílou zimu
 i zpěvavou meluzínu
 i pár sladkých oříšků
 schovaných máš v kožíšku.



Přišel k nám čert s Mikulášem

Přišel k nám čert s Mikulášem,
 přišel nikým neohlášen,
 zazvonil a povídal,
 že by se rád podíval.

Nebyl nikdy v naší školce,
 kde se líbí každé holce
 i každému klukovi,
 Vítkovi i Kubovi.

Za tu pěknou podívanou
 dal punčochu nadívanou,
 nadívanou, já to vím,
 tím nejsladším cukrovím.

Všichni jsme se radovali,
 také jsme jím zazpívali,
 ať přinesou zimní čas
 a příští rok přijdou zas.

ČERTÍ TANEC

F C B C F C

1. Tan - co - va - li čer - ti, čer - ti ko - lem oh - ně
 Vy - smej - či - li ce - lé pek - lo, ve - li - ce se

4 B C F B

do - ko - la, až Mi - ku - láš pů - jde na svět,
 sna - ži - lí, vy - če - sa - lí všech - ny bleš - ky,

7 C B C F

jed - no - ho z nich za - vo - lá.
 a - by se mu lí - bi - lí.

9 C G C C F C

REF: Skří - kem ne - bo po - ti - chu, kšá, bleš ky z ko - ži - chu!

13 C G C C G C

Vy - be - re si měl Pro - to - že jsem nej - vět - ší!

2. Mikuláš si s sebou vybral
 dva nejmenší čertíky.
 Děti by se totiž bály,
 kdyby šel ten veliký.

REF: Hej! Čerti zpívají,
 holí v kotli míchají.
 jen ten největší,
 ten si chvilku pobřečí.

PÍSNÍČKA PRO PTÁČKA

A musical score for a song in 3/4 time. The melody is written on a treble clef staff. The lyrics are written below the notes. Chords are indicated by letters C, G7, and F above the staff. The lyrics are: "Až ptáčku budeš mít v zimě zas hlad, ne-boj se a při-leť se na-zo-bat. Na římse budeš mít drobečků dost, za to, že zpívals nám všem pro radost."

Až ptáčku budeš mít v zimě zas hlad,
neboj se a přileť se nazobat.
Na římse budeš mít drobečků dost,
za to, že zpívals nám všem pro radost.



Budils nás písničkou za svítání,
bylo tak veselé tvé zpívání.
Přijde čas, my ti to oplatíme,
za písničky se ti odměníme.



Zafukalo jaro

C G7 C

Za - fu - ka - lo ja - ro li - dem na stříš - ky:

G7 F C

„Pro - buď - te se, svleč - te zim - ní ko - žiš - ky,

G7 F G

o - bleč - te si ně - ja - kou tu pa - rá - du,

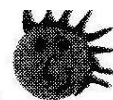
C G7 C

bu - de - te mít tře - ba dob - rou ná - la - du.

2. Zafukalo jaro lidem do oken,
popřálo všem : „Mějte dneska dobrý den,
usmějte se na každého v okolí,
to vás přece ani trochu nebolí.“

3. Zafukalo jaro lidem do tváří :
„Ať se vám dnes všechno, všechno podaří,
a když doma sejdete se u stolu,
buďte rádi, že jste zase pospolu.“

Jarní slunce



D Em⁷ A⁷ Em A⁷
 Za - zá - ři - lo jar-ní slun-ce o - blo - hou, pro-bud-te se, spá-či vše je
 D A⁷ D Em⁷ A⁷
 na no - hou ne-spi po-zdrav sná-mi zla-té slu - nič - ko,
 Em A⁷ D A⁷ D D⁷ G A⁷
 ko-čič-ka už če - ká ta - dy na mlíč - ko. REF Dob-ré rá - no po-přej-te si
 D A H⁷ Em A⁷ D A⁷ D
 s ma - min - kou, po-zdrav-te se s kaž-dou no-vou kvě - tin - kou do-brou chut přej
 Em⁷ A⁷ Em A⁷ D A⁷ D
 tá - to - vi ke sní - da - ni, vstá-val br-zy rá-no. hned za sví - tá - ní.
 Zazářilo jarní slunce oblohou, i když z nich teď deštěk třeba zabuší,
 mráčky zkazit náladu nám nemohou, jarní slunce brzy jej zas vysuší.

Sluníčko

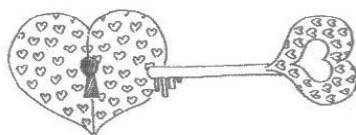
Podívej se babičko,
namaluji sluníčko.
Sluníčko má očka,
jak veselá kočka.

Vesele se usmívá
a tiše si povídá:
„Svítím, svítím na domy,
posvítím i na stromy,
Svítím také kotěti,
ale nejvíc pro děti.

KLÍČ KE ŠTĚSTÍ

S citem

Co si to ptáč-ko-vé ště-be-ta - jí, ště-be-ta-
 jí, ště-be-ta - jí? No přece, že máme svátek ma-
 jí, svá-tek ma - jí, svá-tek ma - jí. S kytičkou
 půjdem své mamince přát, každý z nás řekne jí,
 jak ji má rád. Lás-ka je z pok-la-dů ten nej-vět-
 ší, jen to je ten pra-vý klíč ke štěs - tí.



Svátek zvířat

Zivě

To je zma - tek, když zví - řa - ta má - jí svá - tek, to je
zma - tek, to jsou mi vě - ci. i. Koč - ky dě - la - jí psi ku - sy,
z Ni - kdo ne - má hrů - zu ze lva,
psi se za - se koč - ku - jou, Pa - ví oč - ka v ak - vá - ri - u vzá - jem - ně se
ni - kdo štra - chy ne - spē - chá. V bě - hu zví - řě - la žel - va a je šťast - ná
oč - ku - jou. Věch - no je dnes po - vo - le - no, když maj svá - tek zví - řa - ta.
jak ble - cha. Krá - vy dě - laj vo - lo - vi - ny, os - lo - vě zas ko - ni - ny.
málé noty: (To je zma - tek, když zví - řa - ta
Všu - de vo - ni ni - trus a se - no, dou - pa - ta jsou vy - hrá - tá
kdo ne - naj - de svo - jí no - ru, at - si vle - ze do ji - ní - ny
ma - - - jí své - svá - tek, to je zma - tek.)
To je zma - tek, to je zma - tek, když zví - řa - ta

Dal Segno

ma - jí svá - tek, to je zma - tek, to jsou mi vě - ci...

Recit.:

*Dneska je den
kdy nikdo nebude sněden
je jen jeden
svátek zvířecí*

To je zmatek
když zvířata mají svátek
to je zmatek
to jsou mi věci



Na shledanou, zvířátka

Hudba a text: Přemysl Kočí

Tempo: 112

The musical score is written in 2/4 time and consists of four staves of music. Each staff includes a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The notes are primarily quarter and eighth notes. Chord symbols are placed above the notes. The lyrics are written below the notes.

F C G C F C A⁷
Hlí-dač prá-vě za-vřel brá-nu v zoo-lo-gic-ké za-hra-dě. Za-má-vá-me přes vrát-ka:

D^{mi} C G C G C G
Na shle-da-nou zví-řát-ka. „Mně se lí-bí o-pič-ka. Co se lí-bí

C F C G C F
vám?“ Hlí-dač prá-vě za-vřel brá-nu v zoo-lo-gic-ké za-hra-dě. Za-má-vá-me

C A⁷ D^{mi} G F G C
přes vrát-ka: Na shle-da-nou, o-pič-ko, na shle-da-nou, zví-řát-ka.

Kocourek

Namotáme klubíčko,
do něj menší jablíčko.
Přilepíme uši,
ať to kočce sluší.

Potom ještě očka,
ať se kouká kočka.
Pak nosánek, kníry,
má kocourek milý.

Ocáskem si zacvičí,
naš kocourek kočičí.



Koťátko

C
Em
Am

Ko - fát - ko, ko - fát - ko, mhou - ři - lo o - čka, my - slí - si,

G7
C
F
Dm

že na něj klu - bíč - ko po - čká. Ta - há to klu - bíč - ko

C
G7
Am
G7
C
C

za dlou - hou nit, tak si je ko - fát - ko chyt.

F
C
Dm

Mňau, mňau, po - spěš pře - ce, ko - tě, zbu - dou ti jen

G7
C
C⁷_{1.}
C

ni - tě, mňau, mňau, mňau.

Chytilo koťátko klubičko drápky, volalo kocourka na trávníček,
 běželo, běželo a hned za vrátky dej pozor, klubičko není míček.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Alena Bittnerová
Katedra:	Výtvarné výchovy
Vedoucí práce:	Mgr. Petr Exler, Ph.D.
Rok obhajoby:	2014

Název práce:	Rozvíjení výtvarné tvořivosti a fantazie dětí předškolního věku při práci s keramickou hlinou.
Název v angličtině:	Developing the art of creativity and imagination of children of preschool age while working with ceramic clay.
Anotace práce:	Bakalářská práce nese název Rozvíjení výtvarné tvořivosti a fantazie dětí předškolního věku při práci s keramickou hlinou. Teoretická část se zabývá výtvarnou výchovou, jejími cíli, metodami a formami práce s dětmi. Dále se také zabývá možnostmi prostorové tvorby dětí předškolního věku. Praktická část je výtvarným projektem skládajícím se z několika výtvarných řad práce dětí s keramickou hlinou a možnostmi prostorové tvorby. Cílem práce je ukázat možnosti práce s dětmi v předškolním věku.
Klíčová slova:	Výtvarná řada, výtvarný projekt, keramická hlína, prostorová tvorba
Anotace v angličtině:	Bachelor's thesis entitled Developing the art of creativity and imagination of preschool age while working with ceramic clay. The theoretical part deals with art education, its objectives, methods and forms of work with children. Furthermore, also deals with possibilities of spatial creation with preschool children. The practical part is artistic project consisting of several series of art work children with clay and spatial possibilities of creation. The aim is to show the possibilities of working with preschool children
Klíčová slova v angličtině:	Art series, art project, ceramic clay, spatial design
Přílohy vázané v práci:	Přílohy č. 1 - 18
Rozsah práce:	59 stran
Jazyk práce:	český